

De Balans

Jaargang 46 nummer 1, oktober 2024

Colofon

De Balans is het clubblad van SV De Rode Loper en verschijnt minimaal 4× per jaar. Het wordt verspreid onder alle leden.

Kopij kun je sturen naar:
redactie@ucsderodeloper.nl

Voor meer informatie over SV De Rode Loper:
www.ucsderodeloper.nl

Ons forum:
forum.svderodeloper.nl

Onze vereniging is reeds opgericht op
25 november 1930.

Redactie

- Jens Steenmetz
- Jos Heesen
- Peter Das
- Henk van Lingen
- Timo Können
- Jacco Vermeulen

Ereleden

- Jan Prins
- Jan Polders †
- Wiebe de Vries †
- Nico van Harten †
- J. Graaff †
- J. van der Haar †
- K. Brokking †
- E. van Veldhuizen †

Inhoud

Van de Bestuurstafel	3
Prima begin van het seizoen voor KNSB 2	4
Rode Lopers combineren	6
Caro Kann: afstraffen kan	9
Schach im Freien	11
De balans van 50 Balansen met de combinatierubriek	14
Mis de kansen die je geboden worden	18
Wat lees je?	20
Spiegelpartij seizoen 23-24	25
Benjamin Porthault coaches team 3!?	29
De schaakrevolutie	33
Eindspelrubriek	35
De kinderen in Brugge	46
Oplossingen RL combineren	51

Van de Bestuurstafel

Door Henk van Lingen.

De zomer ligt al weer geruime tijd achter ons. Buiten is het herfst en ons nieuwe schaakseizoen is een aantal ronden onderweg. Na de gebruikelijke Zomer Avond Kompetitie trappen wij eind augustus af met onze ALV. Geen grote veranderingen dit jaar, de enige wijziging in reglementen is dat het bij de Interne nu mogelijk is een korter speeltempo overeen te komen. Er was na de ALV dan ook alle tijd om uitgebreid stil te staan bij de schoonheidsprijs, hetgeen juryvoorzitter Henk Dissel met verve deed. De winnende partij heeft niet eerder in De Balans gestaan, u vindt hem in dit nummer alsnog.

Ook op de ALV gaf Dijkzigt een korte update over hun situatie, mede naar aanleiding van vragen over het stoppen van buurman 'Het Huis'. Het huurcontract van Dijkzigt loopt door, en dus de beschikbaarheid van onze schaakzaal. In september is BSO Monkey Moves begonnen. Drie dagen in de week waaronder de woensdag. Dat geeft financiële armslag voor Dijkzigt en onze clubavond ondervindt er vooralsnog geen hinder van. En die armslag betaalt zich uit,

we kunnen melden dat er onlangs 32 nieuwe tafels besteld zijn (80 x 100 cm). Naar verwachting zijn ze ruim voor de Kerst binnen.

Extern werden dit voorjaar twee teams kampioen. Komt het daardoor dat we extern dit seizoen nog weinig potten kunnen breken? Het tij gaat vast keren, we zijn net onderweg en alle teams bevatten spelers die zichzelf nog steeds verbeteren. Daar we dit seizoen zes SOS teams hebben is er vrijwel elke woensdag een externe wedstrijd, met liveborden. Van die liveborden hebben we er sinds dit seizoen 24. Deze maand konden dus alle drie onze zaterdagteams thuis op een livebord spelen. Het Tweede boekte een verdienstelijke 4-4, ook daarvan verslag in dit clubblad.

Ook dit jaar organiseren wij weer het Warm-up Rapid, ter voorbereiding op het komende Rode Loper Rapid Toernooi in november (al lang en breed uitverkocht). Deze Balans verschijnt op deze opwarmavond, en is wederom behoorlijk gevuld. Dat doet ons deugd, ons clubblad leeft duidelijk nog. Nu graag tevens wat reuring op ons webforum!

Prima begin van het seizoen voor KNSB 2

Door Simon Tijhuis.

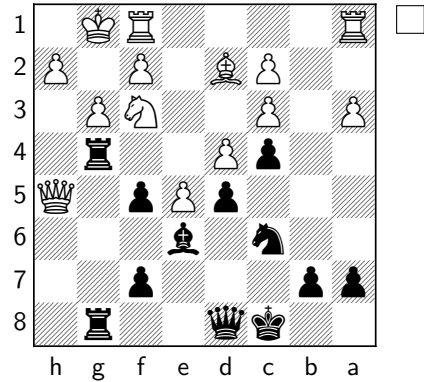
Op zaterdag 12 oktober trapte het tweede het nieuwe schaakseizoen af met een thuiswedstrijd tegen het tweede van Messemaker 1847 uit Gouda. Na een lange zomer zonder externe wedstrijden, waren we vastberaden om sterk aan de competitie te beginnen en een eerste overwinning binnen te halen in onze vertrouwde zaal. Messemaker 2 is vorig seizoen op een haar na niet gepromoveerd en had zich voorgenomen dat dit jaar wel te gaan doen. Het ratingverschil was ook aanzienlijk in ons nadeel (1916 om 1771), dus we konden vrijuit spelen.

Hendrik was op bord 2 als eerste klaar. Hij speelde een goede wedstrijd en drukte met zijn actieve stukken vrij eenvoudig een 2000-speler eraf: 1-0. Vervolgens ging het een stuk minder. Zowel Leon als Ono vergooide een gelijke stelling in één of enkele zetten en beide gaven in een tijdsbestek van enkele minuten na elkaar op: 1-2. Daarna verloor ook Almer nadat zijn tegenstander een pion voorsprong langzaam uitbouwde naar een beslissend voordeel met twee verbonden vrijpionnen: 1-3.

Op dit moment was het op alle overgebleven borden spannend en vaker

wel dan niet waren het onze spelers die een comfortabelere positie hadden. Ikzelf was als eerste klaar maar helaas niet met het gewenste resultaat.

□ Simon Tijhuis
 ■ Eelco Naarding

Uit een Franse opening kwam deze stelling op het bord. Wit heeft twee pionnetjes gesnoept maar heeft wat druk te verduren op de *g*-lijn. Bovendien heeft de dame weinig velden. Zwart heeft net $19... \text{♙}d8$ gespeeld en dreigt nu met $\text{♜}h8$ de witte dame in te sluiten.

20. h3!

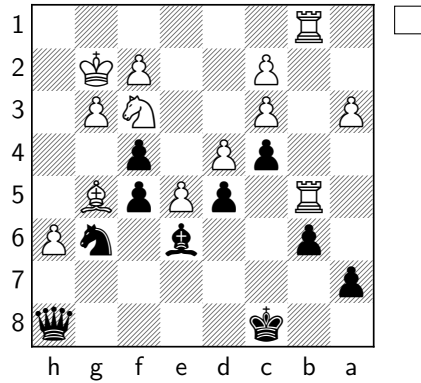
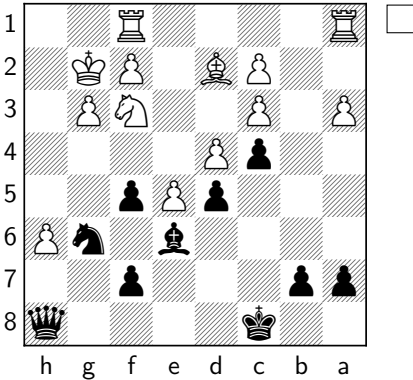
Wit offert zijn dame voor twee torens.

20... ♜h8 21. h×g4 ♜×h5

$21... f×g4$ was beter geweest met

na 22. ♖g5 gxf3 23. ♖xd8+ ♜xd8
 24. ♙g5 een hele open stelling met
 kansen voor beide partijen.

22. g×h5 ♖h8 23. h6! ♜e7
 24. ♙g2 ♜g6

29. ♖1b2??

Om de pion op c2 te verdedigen, maar zwart is helemaal niet geïnteresseerd in deze pion. Het oplossen van de penning op f3 is veel belangrijker.

Hier staat wit eigenlijk gewonnen. De dame en het paard zijn nodig om de vrijpion te stoppen en zwart kan eigenlijk niets anders doen dan afwachten en toekijken naar het plan van wit.

25. ♙g5 f4 26. ♖ab1?

Wit wil gaan aanvallen via de b-lijn, maar dit is een verkeerd idee. Goed is om de h-pion te versterken met ♖h1, waarmee al het tegenspel van zwart eigenlijk wordt geneutraliseerd.

26... f5 27. ♖b5 ♙e4 28. ♖fb1 b6

29... ♖e8! 30. ♙f6 ♖e6 31. a4
 (mat is nu onvermijdelijk) ♖g4
 32. a5 ♖xf3 33. ♙f1 ♖d1# 0:1

Helaas dus 1-4. Gelukkig braken nu betere tijden aan! Zowel Rick als René creëerden in het centrum een vrijpion en konden de druk die dit bracht knap omzetten naar een punt: 3-4. Toen was het aan Nikos om de wedstrijd in het slot te gooien. In een comfortabele positie met twee pionnen voorsprong forceerde Nikos eerst een torenruil om vervolgens ook de dames af te ruilen. Het resulterende pionneindspel was winnend en Nikos trok het punt gedegen naar zich toe, waarmee de eindstand 4-4 werd. Een hele mooie prestatie van

ons team, daar we op basis van rating dus geacht werden ruim te verliezen. Hierna hebben we nog met zijn allen gegeten bij een Italiaan in de binnenstad om wat stellingen te laten zien en elkaar wat beter te leren ken-

nen. Een geslaagde eerste zaterdag van deze competitie! Op 9 november staat de volgende wedstrijd gepland, dan spelen we uit in Rotterdam tegen Erasmus 2.

Rode Lopers combineren

Aflevering 50

Door Peter Das.

Een jubileumaflevering deze keer. In vijftig Balansen met combinaties is er heel wat langsgelopen, maar daarover elders in deze editie meer (zie p. 14). De kop van het nieuwe seizoen is er weer af en dankzij de steeds frequenter wordende liveborduitzendingen (soms zelfs bijna dagelijks) is het weer gelukt om een verzameling bij elkaar te rapen. Jacco nam weer trouw de rol van livebordcorrespondent op zich, waardoor ik zowaar een selectie moest maken van het grote aanbod. Daarnaast was er ook nog een inzending en dat is altijd fijn, want dat zijn vaak de beste. Simon van Dijk leverde twee stellingen aan, van twee verschillende avonden, waarvan u één nog tegoed houdt. Bedankt Simon!

Net als in de eerdere afleveringen loopt de moeilijkheidsgraad op van

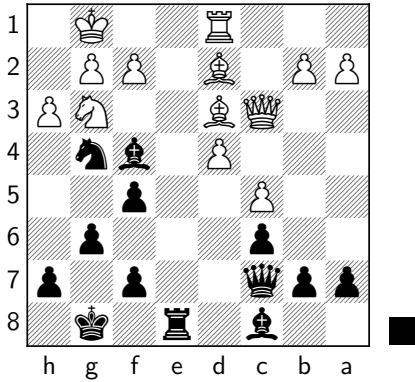
makkelijk naar moeilijk. Vooral de eerste twee stellingen, toevallig ook nog met hetzelfde thema, zou je vrij vlot moeten zien. Voor wat daarna volgt zul je iets harder moeten werken. De oplossingen van de puzzels zijn te vinden op p. 51.

Heb jij, net als Simon, in een van je recente of minder recente partijen een mooie combinatie gespeeld of gezien en lijkt jou een vermelding in De Balans ook wel leuk, stuur ze dan met oplossing bij voorkeur in PGN- of FEN-formaat (een screenshot gaat ook wel lukken) op naar drlcombinaties@gmail.com. Fragmenten uit internetpartijen zijn ook welkom, mits ze zijn voorzien van naam of *nickname* van tegenstander, type partij (snelschaak, rapid, correspondentie, etc.) en gespeelde datum. De mooiste ervan worden opgenomen in *Rode Lopers Combineren*.

Stelling 1

Wout van Goor
 Wouter Visser

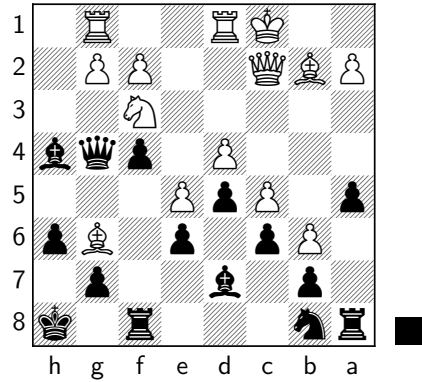
Zwart aan zet.

Stelling 2

Henk Cornelissen
 Wim van Hoek

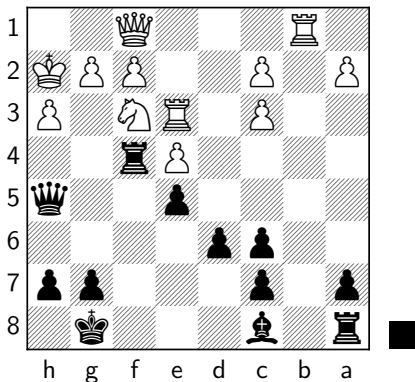
Zwart aan zet.

Stelling 3

Hans Scheeringa
 Bram Kierkels

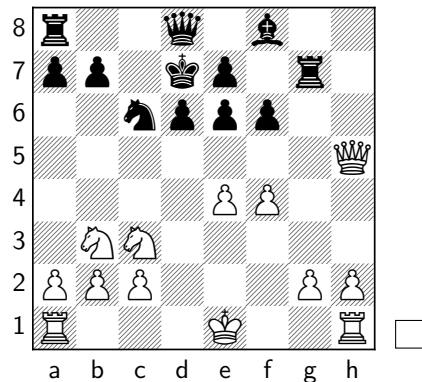
Zwart aan zet.

Stelling 4

Hendrik Aldenberg
 Bernard Evengroen

Wit aan zet.

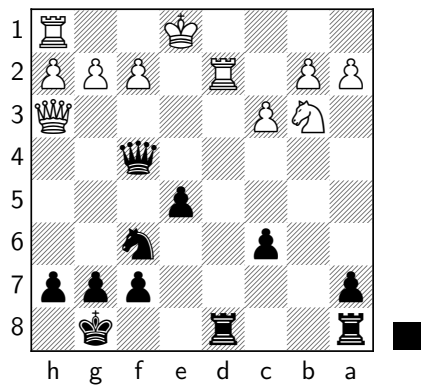

Stelling 5

□ Marcel Scholten

■ Nonso Ezeoke

Zwart aan zet.

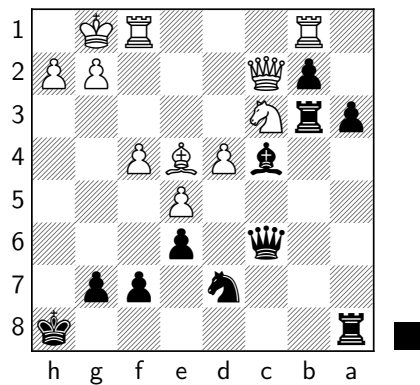

Stelling 6

□ Thom Zwamborn

■ Simon van Dijk

Zwart aan zet.

Caro Kann: afstraffen kan

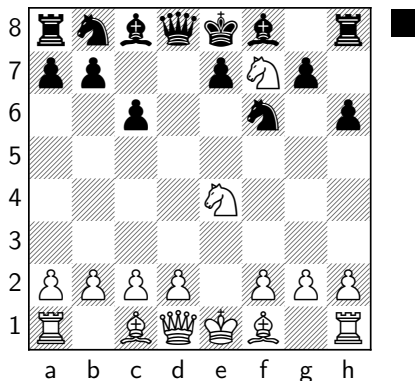
Door X

In ronde 4 van de interne competitie mocht ik met wit. Die zat in het Caro Kann-klasje van Thailo, waar een week later het tweepaardenspel op het programma stond. Een antwoord op de trage zwarte verdediging dat mij wel aan-spreekt, omdat een wild paardoffer op *f7* tot de mogelijkheden behoort. Zie hier wat dan mogelijk is, alvast opgesteld als spreektekst voor de juryvoorzitter van de Spiegel, dat scheelt Henk D. in augustus 2025 weer voorbereidingstijd.

“Dan nu een aardige partij in de stijl van het koffiehuischaak: kort, hevig, aanvallend, speculatief. Maar ook effectief. Wit speelt het tweepaardenspel als antwoord op de Caro Kann.

□ Wit
 ■ Zwart

1. e4 c6 2. ♘c3 d5 3. ♘f3 dxe4
 4. ♘xe4 ♘f6 5. ♘e5 h6 6. ♘xf7

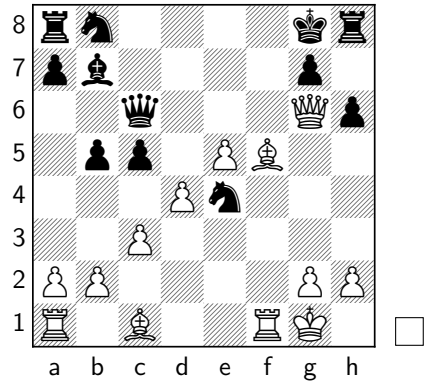
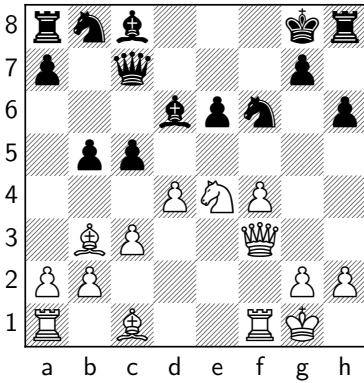

Dit paardoffer is bekend als bluffvariant in het blitz, maar het is natuurlijk niet correct.

6... ♖xf7 7. ♙c4+ e6 8. ♘e5+ ♖g8 9. O-O ♙c5??

Aangewezen was 9... ♙d6. Is later ook in Thailo's klasje behandeld als het juiste antwoord. Wit speelt nu een listig tussenzetje, waarmee hij even later volledige controle krijgt over het centrum.

10. c3 ♙c7 (ook nu was ♙d6 beter geweest) 11. d4 ♙d6
 12. f4 b5 13. ♙b3 c5 14. ♙f3

Wit valt de toren op $a8$ aan, Zwart verdedigt die, maar dat is een ernstige fout. Als wit die toren slaat, belandt zijn dame in een lastig parket.

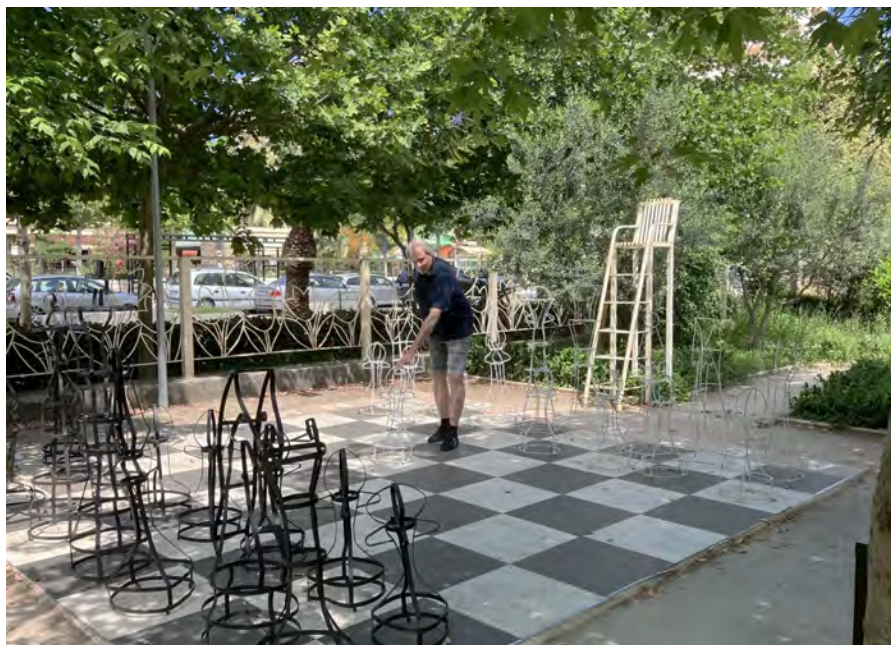
14... ♖b7?? 15. ♕xe6+ ♔h7
16. ♗g3

Wit doet alleen maar gratis ontwikkelingszetten en bouwt een beslissende aanval op.

16... ♕xe5?? 17. fxe5 ♘e4?
(dit zet de poort verder open)
18. ♕f5+ ♔g8 19. ♗g6 ♗c6

20. ♕e6+ (en zwart gaat mat) 1:0

Een mooie aanvalspartij van Geurt, ondernemend en gedurfd gespeeld, zonder grote fouten. Omdat Simon met zwart een paar flinke missers maakt, is de Spiegel te veel gevraagd voor deze partij. Een eervolle vermelding is echter zeker op zijn plaats. En uiteraard dank aan Geurt dat het juryrapport kant-en-klaar is aangeleverd. Zelfs deze laatste zin stond er al in.”

Schach im Freien Albanië

Door Kees Volkers.

In mei maakten wij een korte reis door Albanië. We waren in Vlohra, Sarande, Durrës en Tirana. Dertig jaar geleden was Albanië, na 45 jaar Stalinisme onder Enver Hoxha, het armste land van Europa. In die tijd hebben we als club nog eens vier schaakklokken gedoneerd aan een schaakclub in de Albanese stad Elbasan. Het bedankje staat nog in een

oude Balans. Inmiddels is Albanië in snel tempo aan het moderniseren. Maar de sporen uit het verleden zijn nog niet helemaal uitgewist. In de steden wordt enorm gebouwd, maar het verkeer is een chaos en nog veel mensen wonen in de schamele flatjes die onder het Hoxha-regime zijn opgetrokken. In het hele land staan nog kleine Hoxha-bunkertjes, waarvan de dictator er 750.000 (!) heeft laten bouwen. In twee grote bun-

kercomplexen in Tirana – voormalige anti-nuclaire schuilkelders voor Hoxha en zijn trawanten – wordt nu het verhaal verteld uit de Hoxha-dictatuur. Naast de armoedige flatjes verrijzen echter ook hypermoderne woontorens, kan je overal digitaal betalen, crosst iedereen op e-stepjes en dankzij YouTube en Spotify luistert de lokale jeugd naar dezelfde muziek als bij ons. Het best beviel mij de vriendelijke kustplaats Vlohra. In 1912 was dit de eerste hoofdstad van het onafhankelijke Albanië, na eeuwenlang geknecht te zijn geweest door de Turken. In 1920 werd Tirana de

hoofdstad. Op de brede boulevard van Vlohra werd de kunst van het flaneren nog in ere gehouden. Een genot om te bekijken vanuit de tientallen taveernes, die elkaar niet probeerden te overstemmen met tyfusherrie, zoals in Sarande, dat blijkbaar het nieuwe Lloret de Mar van Albanië wil worden. Ga naar Vlohra, niet naar Sarande! (Zegt deze boomer.) Overigens kan je in die taverna's erg lekker eten, want de lokale keuken is goed en goedkoop.

In de Rruga Sadik Zotaj in Vlohra passeerden wij een parkje dat bij een

De technische school in Vlohra.

school bleek te horen: de Shkolla Industriale, nog een beetje in de communistisch realistische stijl. In het parkje troffen wij een bijzonder openluchtschaakspel met kunstzinnig vormgegeven stukken, gefabriceerd van metaaldraad. De spelers konden het spel overzien vanaf hoge gestoeltes, en voor de kijkers was er een kleine tribune. Ik vermoed dat het ensemble een werkstuk was van de leerlingen van de school.

Triktrak

Is Albanië een schaakland? Zo staat het niet bekend. Ik heb ook niemand zien schaken in het wild, wel fanatiek zien triktrakken bij het koffiehuis, oudere mannen meestal, aan een tafeltje omringd door fanatiek meelevende kiebitzers. Toch wordt ook in Albanië wel degelijk geschaakt. Ze hebben zelfs een grootmeester – Erald Dervishi (geb. 1979) – en acht fide-meesters. Dervishi was de eerste schaakgrootmeester van Albanië, op zijn 19^e jaar al, dus hij kan/kon er wel wat van. En voorlopig de enige, maar zijn rating staat al een paar jaar op 2520, dus erg actief is hij blijkbaar niet meer. Huidige kampioen is fide-

meester Franc Ashiku. Ja, dit heb ik gegoogled.

In oktober 2023 werd in een luxe badhotel nabij Durrës, 2^e stad van het land, het Europese clubkampioenschap schaken gehouden. Iedereen kan zich daarvoor inschrijven, krijg ik de indruk, want Paul Keres was er met twee teams! Een live-blog daarvan is nog te lezen op de website van onze Utrechtse schaakbroeders. ‘Onze’ Arend van de Lagemaat, Rode Loper die ook voor PK speelt, versloeg er een Baltische FM¹. Naast schaakverslagen wordt ook gewag gemaakt van andere avonturen, dus klikken aanbevolen!

Op het Skanderbegplein in Tirana.

¹Zie De Balans 45-3, p. 5, voor een uitgebreid verslag van deze partij, n.v.d.r.

De balans van 50 Balansen met de combinatie-rubriek

Door Peter Das.

Op 6 november 2013 verscheen de rubriek Rode Lopers Combineren voor het eerst in de Balans. Elf jaar later zijn we 50 afleveringen en 300 combinaties verder. De hoogste tijd om eens de balans op te maken. Wie heeft er het vaakst met een combinatie in de rubriek gestaan? Wie waren de trouwste inzenders? En natuurlijk, wat was in al die jaren nou de allermooiste?

Het vaakst

Niet minder dan 169 schakers waren betrokken bij de totstandkoming van de 300 combinaties, waarvan 74 de clubkleuren van de Rode Loper verdedigden. De overgrote meerderheid van de combinaties, dat wil zeggen 39%, zag het licht in de interne competitie. Op de tweede plaats staat met 22% ‘het internet’, combinaties dus uit de vele vlugger- en correspondentiepartijen die door ons op sites als lichess.org en chess.com werden gespeeld. Kort daarachter volgt met precies 20% op de 3^e plaats de SGS/SOS competitie. De overige

19% kwam overal vandaan, het OKU, Tata, de KNSB-competitie, het Guernsey Chess Festival en allerhande andere toernooien waar de onzen zich soms voor inschrijven.

Genoeg descriptive statistics. Wie kwam nu het vaakst voor in de combinatie-rubriek?² Het was een close finish, maar niet geheel verrassend ging de strijd aan kop tussen de trouwe inzenders Peter Hoogakker en Timo Können. Dankzij een dubbele vermelding in aflevering 47 was het uiteindelijk Timo die met 25 stellingen aan het langste eind trok. Peter volgt op de voet met 24 stellingen en de top 3 wordt gecompleteerd door Jos Heesen met 20 combinaties. Verder vinden we de volgende namen terug in de top 10: Henk Dissel (17), Henk van Lingen (16), Hans Nijland (15), Hendrik Aldenberg (13), Marcel Scholten (12), Jacco Vermeulen (11) en Kees Volkers (11).

De trouwste inzender

Bovenstaande cijfers gaan over wie het vaakst aan een van de zijden van het bord zat toen de combinaties wer-

²Voor het gemak heb ik mezelf buiten mededinging gelaten. Vele gaten werden opgevuld met stellingen uit de eigen verzameling, waar ik uiteraard het meest direct toegang toe heb. Het zal dan ook niet verbazen dat de schrijver van dit artikel de lijst zou aanvoeren als hij werd meegerekend.

den gespeeld of gezien. Als je kijkt naar wie het vaakst een stelling inzond, dan zijn de rollen omgedraaid en wint Peter Hoogakker glansrijk, deze keer op de voet gevolgd door Jos Heesen. Timo bezet in deze categorie de laatste podiumplek.

Het mooiste

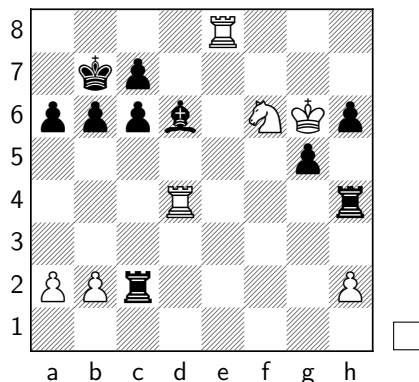
Maar dan de hamvraag. Wat was de mooiste combinatie in die 11 jaar? Nu is schoonheid niet alleen subjectief, maar ook erg afhankelijk van smaak en een dankbaar onderwerp voor lange en interessante filosofische discussies. Het enige wat ik op dit moment tot mijn beschikking heb is mijn eigen kijk op de zaak. Ik heb uit de 300 combinaties een top 5 op chronologische volgorde geselecteerd. Wellicht dat er op het forum nog eens een poll volgt waarin op een enigszins democratische wijze besloten kan worden wat nou echt de mooiste was. Hier komen ze:

Stelling 1

□ Kees Volkers

■ Ruth Woning

SGS-competitie DRL2 – Rivier-land 2, 09 april 2014.

1. ♖×d6!!

De stelling haalde de nationale schaakpers. Kees Schrijvers schreef erover op zijn schaaksite.nl. Als zwart nog een winstpoging wil doen, mag hij het stuk niet terugnemen in verband met het eeuwig schaak achter de paaltjes:

1... cxd6 2. ♖e7+ ♔c8 3. ♖e8+ ♔c7 4. ♖e7+ ♔d8 5. ♖e8+ ♔c7

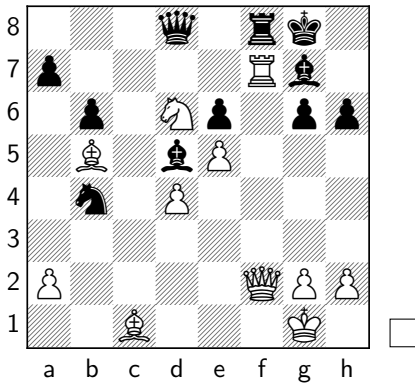
Paard en toren werken fantastisch samen. Het paard houdt de deur (veld d7) op slot en de toren doet de rest. Zwart zou nog een niet-risicoloze winstpoging kunnen ondernemen met 1... ♖xb2 2. ♖e7 b5 en de

koning heeft weer bewegingsruimte.

Stelling 2

□ Jacco Vermeulen
 ■ Daniël Kuijper

SOS-competitie BSG3 – DRL2, 20 maart 2017.

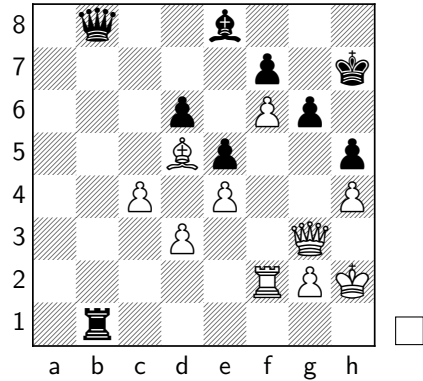
1. ♖e8!!

“Mijn tegenstander moest lachen toen ik deze zet speelde,” vertelde Jacco. Het lachen zal hem snel vergaan zijn toen hij zag wat de consequenties waren. **1... ♜xe8!** is de enige zet die Zwart overlevingskansjes had geboden. Maar hij vond hem niet: **1... ♜xe8** **2. ♜xg7+ ♘xg7** **3. ♜xf7+ ♘h8** **4. ♗xe8** en afgelopen. Na de tekstzet volgt **2. ♗xe8 ♜xf7** **3. ♗xf6+** en ook nu staat zwart geweldig.

Stelling 3

□ Paardc3 (alias Jos Heesen)
 ■ r-igo19

Online snelschaakpartij lichess.org, 16 februari 2021.

1. ♜f5!

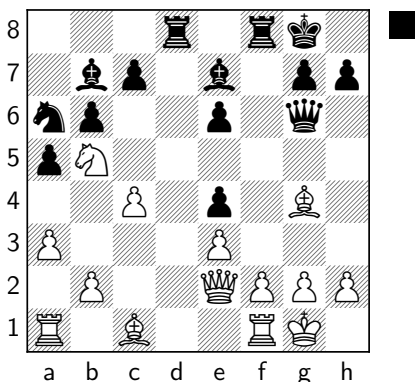
Een ongelooflijke krachtzet met als pointe **1... gxf5** **2. ♜g7** mat. Zwart kan dus niet slaan, maar wat dan te doen tegen de dreiging **2. ♜xh5+ ♘g8** **3. ♜xg6!** Wát?! Kan dat zo maar? Jazeker, zo verliep de partij nadat r-igo19 **1... ♜b2** had gespeeld. Er staat nog een loper op zijn dooie gemak de **f7**-pion te penen, waardoor dit inderdaad gewoon kan. Dus nogmaals, wat dan te doen? **1... g5** is uiteraard niks in verband met **2. ♜xg5** en weer is **3. ♜g7#** niet tegen te houden. Als je dan toch echt nog door wilt spelen met zwart dan is **1... ♜h1+** **2. ♘xh1 ♜b1+** **3. ♘h2**

♔d1 de enige variant die nog wat rekt. In een tijdnoodgevecht is dat misschien de moeite waard, maar in een lange partij is het beleefder om in een dergelijke stelling de vlag te strijken.

Stelling 4

☐ Gert Jan Smit
 ■ Mattieu Bastiaanse

SOS-competitie DRL2 – Denk en Zet 1, 11 oktober 2023.

1... ♜f3!!

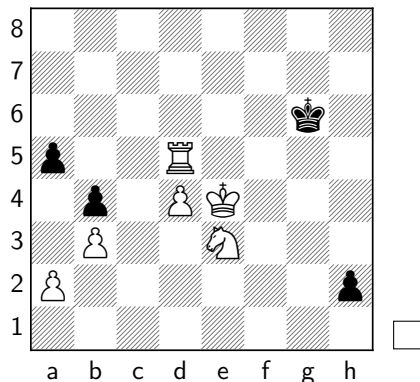
Met deze spectaculaire zet snijdt zwart de weg af tussen dame en loper. Wit probeerde nog **2. h3** maar na **2... h5** blijkt dat ook niet te helpen. De loper verdwijnt van het bord na **3. ♗×e6+ ♔×e6**. Wit lijkt nog sterk te kunnen terugkomen met een vorkje: **4. ♘d4**, maar ook dat levert niets op, want nadat de dame rustig

teruggaat met **4... ♔g6** kan zwart alsnog de toren niet slaan om dezelfde reden als op zet 1. Zo kom je ze niet vaak tegen.³

Stelling 5

☐ Thailo van Ree
 ■ Jan Prins

Interne competitie Rode Loper, 10 april 2024.

Zwart is all-in gegaan in de hoop zijn *h*-pion te kunnen promoveren. Op het eerste gezicht lijkt dat te zijn gelukt en het zou een spannend eindspel opgeleverd hebben. Volgens Stockfish zou het bijvoorbeeld na **1. ♜×a5? h1 ♔** min of meer gelijk, namelijk +0.2. Thailo vindt echter het enige meteen winnende **1. ♜d6+ ♗g5** **2. ♜h6!!** Als zwart toehapt, volgt **2... ♗×h6** **3. ♘g4+** waarna het paard de pion op *h2* ophaalt.

³Zie het stuk over 'De Spiegel' elders in deze Balans voor een uitgebreid verslag van deze partij, n.v.d.r.

Mis de kansen die je geboden worden

Door X

Het begin van mijn seizoen was niet geweldig. Eerste ronde afwezig, verloren van Mattieu, verloren van Tijmen en tussendoor een halfje tegen Rick. 2 oktober bevond ik mij dan ook op de 75^e plaats van de ranglijst.

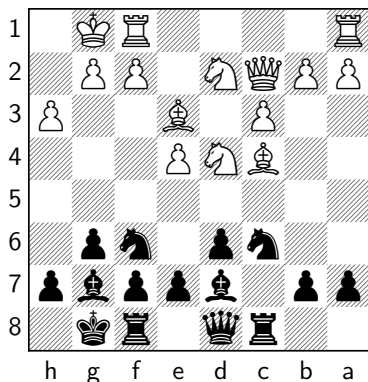
Ik mocht tegen de nummer 58 van de ranglijst. Gezien het ratingverschil een makkie toch.

□ Wit
 ■ Zwart

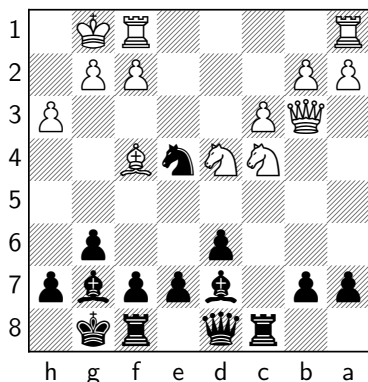
DRL, 2 oktober 10 2024.

1. e4 c5 2. ♘f3 g6 3. ♙c4 ♘c6
 4. O-O ♙g7 5. c3 d6 6. d3 ♘f6
 7. ♙e3 O-O 8. ♚c2 ♙g4 9. ♘bd2
 ♚c8 10. h3 ♙d7 11. d4 cxd4
 12. ♘xd4

Na een Draak op z'n egeltjes besluit wit de stelling te openen.

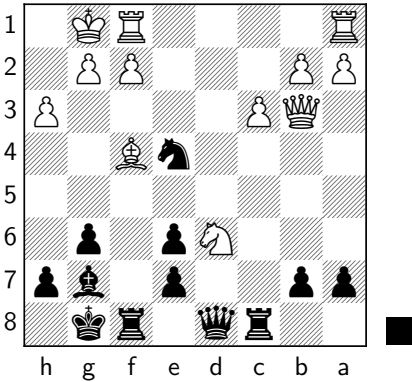

12... ♘e5 13. ♚b3 (verliest een pion. -1.60/22) ♘xc4 14. ♘xc4 ♘xe4 15. ♙f4 (kan niet vanwege e5, maar ik dacht dat ♘xd6 voor teveel complicaties zou zorgen. d6 staat gedeckt door ♘e4. Dus onzin.)

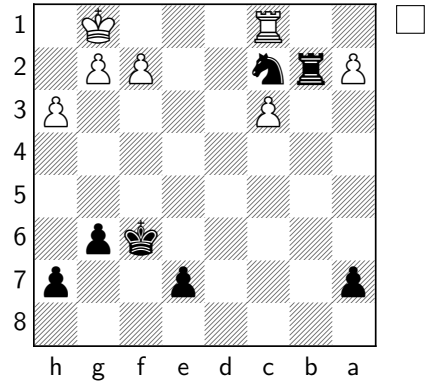

15... ♙e6? (idee is leuk, maar er staat een paard op d4. -0.88/24)

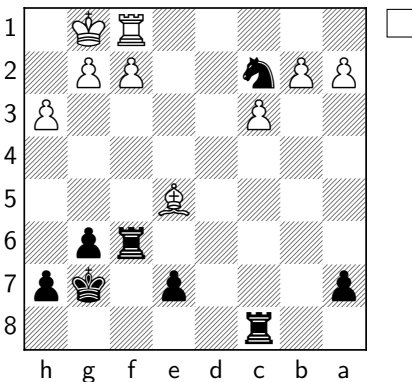
16. ♖×e6 f×e6 17. ♖×d6? (kan niet vanwege de tekstzet, al is ook ♖×d6 een eenvoudige remedie. De gedachte was e×d6 gevolgd door ♗×e6+ en ♗×e4. -2.68/24)

23. ♖×f6+ (gelukkig speelt Johan nu ook snel. ♖d1 haalt het paard op.) ♗×f6 24. ♖d1 ♖b8 25. ♖c1? (te snel gespeeld. 25.b3 schreeuwt erom. -1.57/26) ♗×b2 0:1

17... ♖c5± 18. ♖×b7 ♖×b3
 19. ♖×d8 ♖×a1 20. ♖×e6 ♖f6
 21. ♖×g7 (na dit doorslagevenement had ik even moeten nadenken.) ♗×g7? (de loper slaan, kost me geen kwal. -0.13/27. 21... ♖×f4±. -2.69/26
 22. ♖e6 ♖f6) 22. ♖e5= ♖c2

	Wit	Zwart
Blunder waarde	0.70	0.54
Verliest partij	3	—
Gemiste overwinning	—	2
Fout	1	—
Onnauwkeurig	3	1
OK	5	6
Beste	3	4

De laatste opmerkingen van Fritz.

Het komt er dus op neer dat ik de partij win omdat Johan drie keer een kans biedt op het winnen van de partij die ik maar liefst twee keer niet grijp.

Voor de mensen die denken, begint Jacco dan wel eens goed: check seizoen 2020-2021 na ronde 6.

Wat lees je?

Aflevering 6 - Wim van Hoek

Door Timo Können.

Door drukte bij schrijver dezes -- een ander woord voor luiheid, zullen sommigen zeggen -- is het deze keer bij één interview gebleven. Maar Wim heeft veel te vertellen en gelukkig vindt hij zichzelf ook lui. Luiër dan zijn vader, tenminste.

Dag Wim, wat ben je aan het lezen?
Nou, op het ogenblik weinig. Ik ben mijn schaaakopeningen aan het door-nemen naar aanleiding van partijtjes die ik gespeeld heb. Maar nadat je me voor dit gesprek gevraagd had, ben ik erover gaan nadenken welke boeken de meeste indruk op me hebben gemaakt. Dat heeft ertoe geleid dat ik een van die boeken herlezen heb: *Nobel streven* van Frits van Oostrom, over het spectaculaire leven van de edelman Jan van Brederode. Die is in 1372 geboren en in 1415 in stukjes gehakt in de slag bij Azincourt. Ruim veertig jaar oud worden was toen niet zo gek, maar bij hem was het dus een geval van één slag te veel. Hij was bekend aan het hof in Frankrijk en Engeland, later werd er aan de Sorbonne les over hem gegeven. De Fransen en Engelsen noemen hem nog steeds 'de Hollander'. Waarom de Fransen hem zo goed kennen is overigens niet helemaal duidelijk. Mogelijk omdat hij

dubbelspion is geweest.

Het is een boek vol spannende verhalen, het leest als een detective. Als geleerde op het gebied van de Middeleeuwen kan Van Oostrom oude handschriften lezen en opsporen, waardoor hij allerlei dingen te weten komt. Op een gegeven moment zat Jan van Brederode zo diep in de schulden dat hij en zijn vrouw in het klooster intraden, want dan werden je schulden je kwijtgescholden. Daarvoor moesten ze wel eerst officieel scheiden. Zijn vrouw kwam in een klooster in Wijk bij Duurstede terecht en hij weer ergens anders. Na zeven jaar kon hij uittreden, maar zijn vrouw niet. Samen met een aantal bevriende ridders heeft hij toen geprobeerd haar te bevrijden, wat helaas mislukt is.

Ik houd van boeken over geschiedenis, mits er niet te veel in verzonnen is. Wat dat betreft is Van Oostrom perfect. Ook van zijn boek *Maerlants wereld*, dat in de dertiende eeuw speelt, heb ik genoten. Een ander geweldig boek dat ik wil noemen is *De officier* van de Britse geschiedschrijver Robert Harris, over de zaak Dreyfus. Dat was een hoge officier in het Franse leger, die uit antisemitische motieven werd beschuldigd van hoogverraad en veroordeeld. In 1895,

Wim, gefotografeerd door Els Goudriaan.

nadat zijn insignes en zwaard hem ten overstaan van een woedende menigte waren afgenomen, werd hij gevangen gezet op het Duivelseiland. Later is hij in ere hersteld, mede dankzij een groepje fanatieke schrijvers zoals Emile Zola, die zijn beroemde artikel *J'accuse* schreef. Anders was de zaak waarschijnlijk in de doofpot beland en was Dreyfus nooit meer vrijgekomen. Mijn ouders hadden het er al over toen ik jong was, er zijn films over gemaakt. Nu weten de mensen

het niet meer.

Kort geleden heb ik een SF-boek gelezen dat in de NRC was aangeprezen en in het Verenigd Koninkrijk veel prijzen heeft gekregen: *Kinderen van de tijd* van Adrian Tchaikovsky. Het leest inderdaad als een trein. Een kolonie apen wordt vanaf de aarde op een andere planeet gedumpt. De apen zijn opzettelijk besmet met een virus dat mutaties stimuleert. Het idee is te kijken hoe snel ze vooruitgaan, of het mogelijk is om op deze manier

versneld een beschaving te laten ontstaan. Dat gaat mis: terwijl de apen door onvoorziene oorzaken doodgaan, verspreidt het virus zich onder andere diersoorten. Het slaat aan bij spinnen, die ontzettend groot worden en met geniale vondsten de hele planeet koloniseren.

Bij spinnen hebben de vrouwtjes de macht, ze eten de mannetjes. Op den duur ontstaat er een strijd tussen bevolkingsgroepen die uit beschavingsoverwegingen geen mannetjes meer eten en het ‘achterlijke volk’ dat dat nog wel doet. Een gekantelde versie van onze wereld. De planeet is vanaf de aarde niet gemakkelijk te bereiken, dus er kan pas na een hele tijd een expeditie komen om te zien hoe het experiment is gegaan. Die mensen weten niet wat ze te wachten staat. Na de landing komen ze tegenover een krijgsmacht van spinnen te staan, dat is natuurlijk niet zo leuk. Het gaat ze dagen dat er iets is misgegaan. De maatschappijkritiek in het boek is heel grappig, maar verder is het vooral een spannend verhaal.

Het lezen van zo’n boek is wel een beetje tegen m’n natuur. Ik ben zo geïnteresseerd in geschiedenis dat ik bijna alleen daarover lees. Ik heb wel tien boeken staan die ik nog moet, want als ik een positieve recensie zie denk ik: dat boek moet ik kopen, dan weet ik alles van dat onderwerp. Op

die manier ben ik bijvoorbeeld ook alles te weten gekomen over Napoleon en over de Dertigjarige Oorlog. Het moet alleen wel leuk en spannend geschreven zijn, anders red ik het niet om zoveel informatie op te nemen.

Mijn vader kon dat wel. Die werkte als loodgieter, maar las daarnaast van alles over de wetenschap van die tijd. Boeken over de geschiedenis van de aarde, met de dinosauriërs en zo. Of over de sterren. Hij kon de relativiteitstheorie uitleggen. Dan leek het eenvoudig, maar de volgende dag merkte ik dat ik het niet aan anderen kon uitleggen. Hij was een ontwikkeld iemand, die veel wist voor een gewone arbeider. In de jaren rond 1930 had hij op de HBS gezeten, maar hij werd van school gehaald omdat er geld moest worden verdiend. Ik ben luier dan hij: ik lees graag, maar ik probeer niets uit mijn hoofd te leren of echt op moeilijke dingen te studeren.

Ligt het een beetje in de lijn van je vader dat je leraar bent geworden?

Ja. Ik was voldaan als ik kinderen iets kon uitleggen en merkte dat ze het snaptten, dat ze er belangstelling voor kregen. Ik heb Engels gegeven op een middelbare school. “Meneer, waar hebben we dat eigenlijk voor nodig?”, vroegen leerlingen bijvoorbeeld. Dan draaide ik een popsong en gingen we die vertalen. Vaak viel dan

het kwartje. Mijn toenmalig vrouw zat ook in het onderwijs. We hebben eerst in Den Haag gewerkt, maar daar woonden we verplicht op een flatje. Rond 1970 heb ik een baan aan de LTS in IJsselstein genomen, omdat we in de provincie Utrecht een huis konden kopen.

Ik ben natuurlijk wel oud: 84, ik weet niet of je dat gaat opschrijven. In coronatijd ben ik overeind gebleven door veel op internet te schaken, dat maakte het thuiszitten draaglijk. Meestal speel ik rapid, tien minuten plus vijf seconden per zet. Eigenlijk vind ik vijf minuten plus drie seconden leuker, maar dan ga ik ondanks de increment in gewonnen stellingen door mijn vlag. Zoals Jos Heesen een keer tegen me zei tijdens een vijfminutenpartij: “Het gaat zo snel, Wim. Het wordt wel lastig als je ouder wordt.” Ja, de grijze brei wordt toch wat langzamer en ik maak fouten die ik vroeger niet maakte. Helaas, dat hoort erbij.

Ik ben weer begonnen met schaken in een team, vandaar dat ik met openingen bezig ben. Het Zesde zat omhoog omdat twee spelers zich hadden teruggetrokken en ik heb me laten overhalen me bij hen aan te sluiten. Vorige week woensdag was de eerste wedstrijd, thuis tegen HSG 2. Mijn tegenstander en ik kwamen in tijdnood en op een gegeven moment

claimde hij remise vanwege drie keer dezelfde stelling. Marcel Scholten nam zijn notatieboekje mee om de claim te onderzoeken. Terwijl we daarop wachtten zag ik het opeens: de stelling was gewoon gewonnen. Marcel kwam zeggen dat hij de claim verwierp, omdat er tussendoor een pionnetje was verzet. Ik kreeg tijdcompensatie, zodat ik van één minuut naar drie minuten ging. Maar die extra tijd had ik niet eens nodig, ik speelde het achter elkaar uit. “Ik heb één blunder gemaakt: de claim”, zei mijn tegenstander toen hij opgaf. Want daardoor had ik tijd om een winstplan te bedenken.

René de Ruiter zat ernaast en vroeg: “Waarom haalde je niet eerder dame met je *h*-pion?” Dat ik het eerst níét zag is het ergste. Op mijn veertigste was me dat nooit gebeurd. Ik schaamde me dood: o god, wat gaat Henk Dissel zeggen? Die was er niet, maar kon thuis meekijken. Hij is de grote oordelaar, zo van: “Die winst had je moeten vinden.” Ik geneer me hoe zwak ik tegenwoordig kan opereren in gewonnen stellingen.

Maar af en toe zie ik behoorlijk veel. Gisteravond hebben we weer gespeeld, in Nijkerk. Mijn tegenstander was de beste van hun team, met een rating boven de 1800. Ik zag een mogelijkheid en het lukte me zowaar hem weg te drukken. Toen ik na afloop

over mijn leeftijd begon zei hij: “Zo oud ben je niet, bij ons zou je meteen voor de junioren worden gevraagd.” Ontzettend lief.

Lees je schaakboeken?

Ja. Vroeger die van Euwe, maar tegenwoordig doe ik niet meer zoveel met leerboeken. Ik heb bijvoorbeeld een boek over Tal dat niet alleen zijn partijen behandelt, maar ook zijn leven. Dat vind ik leuk, maar ik houd nog meer van boeken over schaakgeschiedenis. Het standaardwerk *A History of Chess* van Murray uit 1913 is mijn lievelingsschaakboek. Ik heb het twee keer gelezen, het is heerlijke

literatuur. Hij behandelt stellingen, de spelregels in de loop van de eeuwen, de Arabische en Italiaanse geschiedenis van het spel. In de achtste en negende eeuw werd er al over schaken geschreven, dus blijkbaar was het een algemeen bekend spel. Tijdgenoten van Haroen ar-Rashid gebruikten al uitdrukkingen als: “Je bent een armzalig pionnetje.” Nu hebben mensen het op televisie over schaakvoetbal. Dat boeit mij, die inbedding in het dagelijks leven waardoor je ziet dat mensen door de eeuwen heen plezier hebben beleefd aan het schaakspel.

Spiegelpartij seizoen 23-24

Door Henk & Henk.

Na de Algemene Ledenvergadering in augustus wordt traditiegetrouw 'De Spiegel' uitgereikt. Dit is al decenia de jaarlijkse wisseltrofee voor de mooiste partij van het seizoen. De prijs is ooit begonnen (seizoen '86-'87) met de bijbedoeling meer partijen in het clubblad gepubliceerd te krijgen. Lange tijd was publicatie een noodzakelijke voorwaarde voor mededinging. Sinds ons webforum bestaat mag er ook daar gepubliceerd worden. Wel met de voorwaarde dat de indier de partij van commentaar voorziet. Dit seizoen heeft de juryvoorzitter de longlist nog breder getrokken: speelde je verdienstelijk op een livebord dan kon je de aanmaning verwachten enig commentaar aan te leveren.

Materiaal te over dus, waarmee de schoonheidscommissie vervolgens geen half werk leverde. Op de ALV presenteerde Henk Dissel een keur aan partijen, gelardeerd met anekdotes en themaverwijzingen. Zo waren er partijen van Koen en Henk die respectievelijk een spektakelprijs en een schoonheidsprijs opleverden bij het OKU. Daarnaast partijen die als thema oprukkende centrupionnen kenden (3x Eric!). Deze kunnen hier niet allemaal herhaald worden,

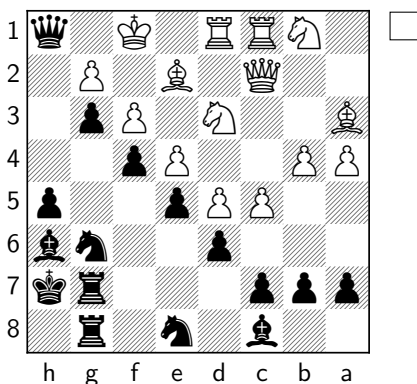
zie daarvoor de bijlages in het schoonheidsdraadje op ons webforum. Hier een enkele krent uit de pap en de winnaar.

Een eervolle vermelding was er voor een bondspartij van Jesse:

□ Wit
 ■ Zwart

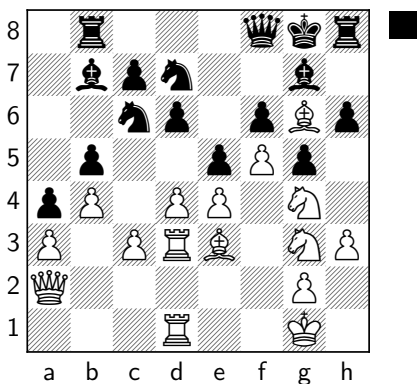
1. d4 ♖f6 2. c4 g6 3. ♗c3 ♙g7
 4. e4 d6 5. ♖f3 O-O 6. ♙e2
 ♗bd7 7. O-O e5 8. d5 h6 9. ♗c2
 ♘h7 10. ♗e1 ♗g8 11. f3 ♗e7
 12. ♗d3 f5 13. ♙e3 ♖f6 14. ♗ae1
 f4 15. ♙c1 g5 16. b4 ♗g6 17. a3
 ♗g8 18. ♘h1 h5 19. ♗g1 ♙h6
 20. ♗ef1 ♙d7 21. ♗b2 ♗g7 22. c5
 ♗e7 23. a4 ♗ag8 24. ♗c2 g4
 25. ♙a3 g3 26. h3 Zo, zie maar
 eens hoe je er door heen komt.
 26. b5 ♗g4 27. f×g4 ♗h4 28. h3
 h×g4 29. c6 g×h3 30. c×d7 h×g2+
 31. ♘×g2 ♗h2+ 32. ♘f3 ♗h4#

26... ♗e8 26... ♙×h3 27. ♗b1
 ♗h4 28. ♗c1 ♙×h3 29. ♗gd1
 ♙c8+ 30. ♘g1 ♗h2+ 31. ♘f1
 ♗h1# 0:1

Een bijzondere slotstelling. Zwart heeft al zijn stukken nog. Wit is slechts een pion kwijtgeraakt.

Bij Tim Krabbé's Schaakcuriosa geldt de partij Reinhard Nuber versus Roland Keckeisen als de langste partij met een beslissing waarbij geen materiaal is geruild. Dit was daar de slotstelling:

Hier kan zwart het uitstellen met 31... d5 32. ♖×d5+ ♕f7 33. ♖×f7#

Zwart zette zijn tegenstander mat na 31 zetten. We kunnen hem derhalve uitroepen tot wereldkampioen in deze curiositeit!

Een andere eervolle vermelding was er voor de partij FM Tautvydas Vedrickas versus Arend van de Lagemaat. Een prachtige overwinning van Arend op een FM, gespeeld op het Europees kampioenschap voor clubteams waar Arend in een team van Paul Keres uitkwam. Zondermeer de beste partij door een Rode Loper gespeeld afgelopen seizoen. De partij is al gepubliceerd in Balans nummer 3 vorig jaar.

De Spiegel ging dit jaar echter naar een partij gespeeld door X, al vroeg in het seizoen. Hij is niet eerder in De Balans gepubliceerd. Daarom in zijn geheel hieronder, met commentaar van Mattieu zelf.

□ Wit
■ Zwart

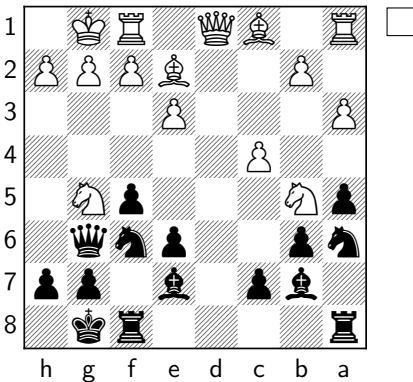
1. d4 f5 2. ♖f3 ♖f6 3. c4 e6 4. a3
Hier straalt niet echt ambitie uit, maar een echt slechte zet is het niet.
4... b6 5. e3 ♗b7 6. ♖c3 ♗e7
7. ♗e2 De loper naar d3 is wat ambitieuzer, maar wederom geen slechte zet. 7... O-O 8. O-O ♖e8 Ik twijfelde over 8... Pe4. De computer vindt het veel beter, maar ik had hier een lange-termijn-plan met h6, g5, Dg6 en koningsaanval. 9. d5 Deze breekzet komt vroeg. Dit wordt vaak

gespeeld als ik Hollands speel. Het is altijd de vraag wie er gaat profiteren van de vrijgekomen open velden en lijnen. In deze partij had mijn tegenstander dat een stuk beter moeten doen.

9... a5 Voorkomt dat wit direct nog meer ruimte pakt met b4 en het bereidt mijn volgende zet voor.

10. ♖b5 ♖a6= 11. dxe6? Dit is geen sterke zet. Het geeft mij de d-lijn. Beter was: **11. d6 ♙x d6 12. ♖x d6 c x d6 13. ♖x d6 ♖c5**

11... dxe6 12. ♖g5 Vanaf hier gaat het mis voor wit. De computer beoordeelt het nu als -1.6. Wit onderschat de tactische mogelijkheden die zwart al heeft. **12. b4 ♖g6 13. ♙b2 ♖ad8** maar ook hier heeft zwart al het betere van het spel [HD]. **12... ♖g6**

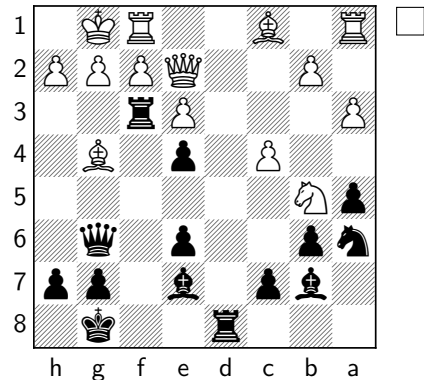

Wit kan de pion op e6 niet pakken, vanwege mat op g2. Spoiler: uiteindelijk gaat de partij precies zo eindigen. **13. ♙f3 ♖e4 14. ♖xe4 fxe4** Ik

zet zelf het uitroepteken. Mijn ervaring met dit soort stellingen heeft me geleerd dat ondanks de lelijke dubbelpion op de e-lijn en ondanks mijn geblokkeerde krachtloper op b7, de pion op e4 ijzersterk blijkt, en enorm vervelend voor wit. **15. ♙g4** Dit geeft een stuk weg, maar hoe wordt pas duidelijk over 2 zetten... Zwart staat comfortabel na het alternatief, maar nog niet huizenhoog gewonnen na **15. ♙h5 ♖h6 16. ♙d2 (16. ♙g4 ♖c5 17. ♙d2 ♖d3) ♖c5**

15... ♖ad8 16. ♖e2 16. ♖d4 e5 17. ♖f5 ♖x f5 18. ♙x f5 ♖x f5 Ook hier staat zwart gewonnen. Het paard kan via c5 naar d3. De toren via d6 naar de koningsvleugel. [HD]

16... ♖f3

Dit is een motief dat mijzelf online ook wel eens is overkomen. De toren snijdt de dekking van de loper af, dus die loper is nu van mij. Wit kan de

toren niet slaan op straffe van mat of dameverlies: 16... ♖f3 17. ♙xf3 exf3 of 16... ♖f3 17. gxf3 exf3

17. h3 h5 18. ♙xe6+ ♖xe6 Nog altijd kan wit de toren op f3 niet slaan, vanwege exf3 en weer dameverlies of mat omdat de zwarte dame met schaak naar g6 kan en weer mat kan geven op g2. Weet je de spoiler nog? :-). 19. ♖d4 19. gxf3 exf3 19... ♖g6 Nog steeds is de toren onaantastbaar. 20. c5 Beetje wanhoop, wit ziet nu de bui wel hangen. 20. ♖h1 ♙a8 21. gxf3 exf3 22. ♖xf3 ♖f8 of 20. ♖h2 ♙a8 21. gxf3 exf3 22. ♖xf3 ♙d6+ 23. ♖h1 ♖f8

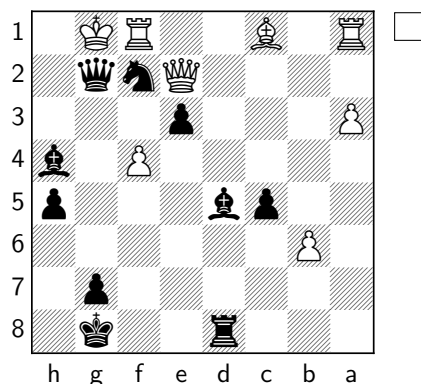
20... ♖xc5 21. ♖c4+ ♙d5
22. ♖c2

OK. Nu dreigt wel ♖xf3, want de pion staat gepend, mijn dame staat erachter. Ik heb getwijfeld over ♖xh3, maar dat dreigt eigenlijk niets. Op de f-lijn blijven en c7 dekken, in enkele variantjes, leek me beter. De computer vindt dat ook, alhoewel nu 'bijna alles wint'. 22... ♖f7 22... ♙a8 23. ♖xf3 exf3 24. ♖xg6 of 22... ♖xh3 23. b4 ♖d3 24. bxa5 ♙h4

Alle stukken stapelen richting f2. 25. axb6 c5 26. ♖e2 ♖xf2 27. ♖f4 ♖xf4! 28. exf4 ♖xh3+ 29. ♖h1

♖g3! met e3 als volgende zet in gedachten. 30. ♖d2 Ook na ♖a2 volgt e3. 30... e3 31. ♖e2 ♖f2+ 32. ♖g1 Wit laat zich sportief matzetten. 32. ♖xf2 exf2 33. ♖f1 ♖h3# 32... ♖xg2#

0 : 1

De gelukkige winnaar ontvangt De Spiegel van de jury.

Benjamin Portheault coaches team 3!?

Door Scott Wilson.

Last year, my results in De Rode Loper's internal competition earned me the final spot on Team 3.

As the team's lowest rated player, I wasn't sure how useful my chess skills would be, so I decided to exert my substantial influence as the eighth most popular blogger on the second most popular chess website (in the whole world) to attract some first class coaches to help us.

Benjamin Portheault

Top of my list of targets was French data scientist and performance coach Benjamin Portheault.

Benji is sought after by top esports teams in every category. In chess he has worked with several 2700+ players, he is the coach of the Cambridge Varsity Team and was the captain of the English Olympiad Team in Chennai leading players such as GM David Howell and GM Michael Adams.

So it was easy to convince him that the next natural step in his career was to take stewardship over De Rode Loper Team 3. He agreed, admitting to me privately that it would be impossible for him to pass up the opportunity to work with players such as Leon Klute and Hans Nijland.

So what did 90 minutes of time with such a coach bring us? Well apart from turning Nikos into an overnight super-GM, he also brought us togetherness. For those of us who attended the session, Benji guided us towards finding commonality.

Team 3's Core Values

He started by asking us to write down why we play chess. This he said would help us determine our individual values which could then be used to find our core team values.

Whilst we all had different reasons for playing chess, many of those reasons were shared.

One value we all wrote down could be categorised as support. Words such as connection, togetherness, empathy, kindness. We wanted to feel a sense of belonging. I know that personally I haven't really been part of a team since I played a lot of sports in school as a kid and it feels good to be part of something that gives me a sense of shared belonging once more.

Fun was another reason for playing chess mentioned by almost everyone apart from me. I personally see chess as a sort of punishment for something I must have done terribly wrong in a previous life. But okay, after some de-

bate I agreed that, even if chess can't be classified as fun, I am there to enjoy myself. Eventually we all agreed that one of the reasons we turn up every week is to have a good time.

The next two values were things we didn't necessarily share but knowing these things about our teammates felt important. For example, many said one of the primary reasons we played chess was to improve.

For others, creating beauty on the chess board was more important. A swashbuckling game full of sacrifices and tactics. Painting that one masterpiece on the 64 squares. That was why they were there.

Whilst the idea of not really wanting to improve, but still finding value and beauty in the game of chess is not familiar to me, I can respect it. And knowing that is the reason some of my teammates are sitting next to me is something I really value. It helps me to respect the decisions they might make, in the same way it might help them to understand my own choices.

Engineering Team Culture

The coaching session was great, but I don't think 90 minutes was really enough time to make us feel like a really close team. It was a good start, and I definitely recommend other teams sit down together and discuss what values they have, and which of those

are shared as a team, especially at the start of the season when many newer members (such as myself) might not know their teammates.

In the session, Benji was trying to introduce us to the concept of a team or even club culture. Benji believes that culture is the engineering of experience. And so he pushed us to ask what the experience of Team 3 was going to be this season.

Finding out your team culture has value. Are you there to laugh and drink and have a good time? Are you there to win, to fight?

You can cultivate team identity by meeting with your teammates and discussing who you are, how you want to do things, and what you expect of each other.

Benji mentioned ways to engineer culture. He talked about team uniforms and rituals. At Benji's own club, each time a new member competes for the team they get a number. And they know that they are 534, the 534th person to represent the club in external competition. I thought that was a really cool way to make the individual player feel part of something bigger, to feel the history of the club. And I'm sure there are many creative ways to do this.

Practically I'm not sure how it could work for De Rode Loper or individual

teams. Personally I would like to see Team 2 wear massive red hats and have Team 1 change their name to the catchier Dissel's Destroyers. But I'm not in charge.

I do think there could be a discussion around the engineering of culture on a team and club level.

Having a strong sense of identity can really help a team. I do think Benji is right that culture must be engineered. You have to work to find it as a team. But perhaps some of that work could be made easier by fitting players into a team whose culture they already identify with.

On the team level, there is no reason why teams have to be divided purely by rating, they could be divided according to values instead, and that might help to cultivate a more clear culture and identity in each individual team. It could make the experience more in line with what each player is looking for. One team might value a deep analysis session the next day, another might want to go for an absolute wild one directly after the match. Perhaps grouping teams based on a preferred culture is something that could be discussed.

I believe having a clear identity and culture can help each team feel more integrated, perform better and ultimately maximise an already great ex-

perience in playing externally for the club.

On a club level, meeting with Benji made me think about opening a dialogue around ways to help each individual player feel part of the club in a meaningful way, to feel like a proud member of De Rode Loper. It would be cool to hear from some of the longer serving members of the club as to what they think the identity of our club is, and ideas about how to convey that to new members or how to engineer it further to create a culture we are all proud of.

Back to Team 3

So to wrap up, whilst it was obvious that the values of the individual players on Team 3 were not all the same and that those values make us different, we did have a lot in common and a lot of reasons to play for each other and to play for the team. We have started to build a culture that I'm sure will grow through the season.

Knowing who we are, knowing more about each other, definitely helped me to feel like I was playing chess in a team, not just sitting next to my teammates. And I know I will fight a little harder for Team 3 now than I might have if we hadn't met up.

—

PS Benji kindly offered the chess club a 50% discount on his chess course. Search for 'Mindfulness for the Tournament Player' and use the code **RODELOPER50** to get the discount.

Also I will try to trick some other coaches into helping Team 3 this year. If you are not on Team 3 but are interested in attending these training sessions let me know. The next one is with Hans Niemann's cat.

WWW.SCHAKENINUTRECHT.NL

SCHAAKCAFÉ UTRECHT

ELKE VRIJDAGMIDDAG VAN 13:30 TOT 17:00
DENKSPORTCENTRUM DEJCKZIGT DOORSTRAAT 107 UTRECHT

VOOR IEDEREEN
DIE WEL
(LEREN) SCHAKEN!

SPEELTEMPO
NAAR KEUZE

250 EURO
EXCL. CONSUMPTIE

GEORGANISEERD DOOR DE GEZAMENLIJKE UTRECHTSE SCHAKVERENIGINGEN:
PAUL KERES, DE RODE LOPER, MOIRA - DOMTOREN
EN OUD ZUYLEN UTRECHT

De schaakrevolutie

Door Herman van der Ploeg.

“Hoe een eeuwenoud bordspel populairder werd dan ooit”, is de ondertitel van de veelomvattende schaakbijbel *De schaakrevolutie*, geschreven door Peter Doggers. Zelf leerde hij schaken van zijn vader toen hij acht jaar oud was. Hij ging vaak naar schaakcafé De Laurierboom in Amsterdam en speelt bij de club Caïssa-Eenhoorn in Zwaag.

In deel I behandelt hij schaken als cultureel fenomeen. 1500 jaar schaakgeschiedenis, en hoe het begon in India. De vroegste schaakstukken weerspiegelden leden van de Indiase legers en bootsten echte veldslagen na. De torens waren nog olifanten en lopers konden over stukken heen springen, wat het spel een heel andere dimensie gaf. Later verspreidde het spel zich naar Azië en Perzië. Hij geeft ook een overzicht van de rol van schaken in de kunsten (literatuur en film) en wetenschap. Nabokov en Bogart komen voorbij. En uiteraard de invloed van *The Queens Gambit* op Netflix. Daarna volgt nog een overzicht van de grootste schaaksterren.

In deel II gaat het over hoe de computer het schaakspel veranderde. Van Deep Blue tot neurale netwerken en valsspelen. De kwestie tussen Hans

Niemann en Magnus Carlsen komt uitgebreid aan bod. En ook de vraag: wie was de allerbeste? Ik citeer:

“Arpad Elo introduceerde zijn rating-systeem pas in de jaren zestig, dus we moeten alle grote spelers van daarvoor buiten beschouwing laten. De Amerikaanse statisticus Jeff Sonas werkte met een eigen ratingformule en evalueerde de sterkte van historische toernooien en de prestaties van spelers. Op basis daarvan berekende hij historische ratings die teruggaan tot 1843.

Zijn belangrijkste conclusies: Bobby Fischer vestigde de grootste kloof tussen de nummer één en de rest van de wereld, maar dat duurde slechts een paar maanden en toen stopte hij met schaken. Emanuel Lasker was het langst wereldkampioen (27 jaar). Kasparov was de meest dominante speler aller tijden. Gedurende 18,5 jaar kwam geen enkele andere speler ook maar tien ratingpunten in de buurt van Kasparov.”

Maar hoe zit het dan met Carlsen? Volgens de Amerikaanse grootmeester Larry Kaufman heeft Carlsen van alle spelers die ooit hebben geleefd het hoogste *objectieve spelniveau* laten zien. In de woorden van Doggers: *“Het valt niet te ontkennen dat*

de Noorse superster verantwoordelijk is geweest voor de beste zetten ooit gespeeld.” Overigens gaf Carlsen zelf in 2022 Kasparov nog steeds een lichte voorsprong. Anderzijds moeten we rekening houden met het feit dat *“Fischer het helemaal zonder machines moest stellen, terwijl zijn geschatte prestatierating tijdens zijn piekperiode in 1970-72 boven de 2800 zat – het niveau van de huidige absolute top. Stel je eens voor wat hij had kunnen bereiken in het moderne tijdperk.”*

Deel III gaat vooral over hoe het internet van invloed was op het spel. Met veel nadruk op hoe Chess.com kwam, zag en overwon, en het belang van streaming. En ook de vraag: hoe bouw je een schaaksite? Peter

Doggers is zelf behalve schaakjournalist hoofd Nieuws en Evenementen bij Chess.com. Hij sprak met tientallen grootmeesters, speelde basketbal met Magnus Carlsen en interviewde Kasparov bij het graf van Bobby Fischer.

In de appendix worden nog een aantal partijen van grootheden geanalyseerd. Verder is het een boek zonder veel diagrammen, maar vol interessante feiten over het meest prominente spel in de westerse cultuur.

Zoals Tex de Wit opmerkte: “Het schaakspel verdient dit boek.” Kortom: een niet te missen aanwinst voor schaakliefhebbers.

De schaakrevolutie, Peter Doggers, Uitgeverij Spectrum/Unieboek, 2024, 432 pagina's, 29,99 euro.

Eindspelrubriek

Aflevering 6 - Varia en eindspelen van Rode Lopers⁴

Door Roel de Lange.

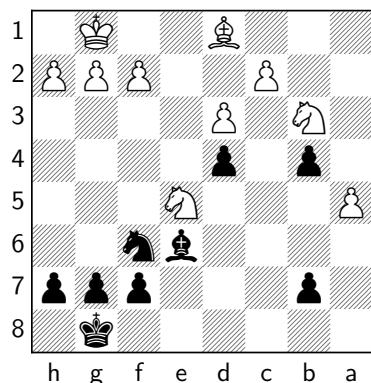
In deze aflevering van de Eindspelrubriek een terugblik op het seizoen 2023-2024, met eindspelen uit de interne en externe competities van De Rode Loper. Er zit geen vast thema in deze aflevering, ik gebruik voorbeelden die me zijn toegestuurd (dank aan Daniel Weise, Geurt van de Wal, Seth van der Vegt, en Leo Damen (Almere)), of die ik in de speelzaal of op de liveborden heb aange troffen.

We beginnen met Chris Regeling – Daniel Weise, DRL intern 25 oktober 2023, stelling na zet **25.** ♖xe5:

Stelling 1

□ Chris Regeling
 ■ Daniel Weise

Zwart aan zet.

Stellingsoordeel Smallfish: 0.0

Aanbevolen zet: 25... ♖f8.

Het vervolg: **25...** ♙xb3?! Waarom het looperpaar opgeven? Misschien wel omdat de alternatieven vrijwel allemaal niet erg aantrekkelijk zijn: de witveldige looper staat relatief goed, en de zwartveldige via b8 naar c7 spelen is omslachtig en levert niet veel op als wit zijn paard op c4 zet.

26. cxb3 ♙b8 **27.** ♖f3 ♙a7 **28.** ♖e5 ♙b8 **29.** ♖f3 ♙a7

Hier zou wit remise kunnen claimen

⁴Met dank aan Michiel Oostveen voor het sparren.

omdat na 30. ♖e5 voor de derde keer dezelfde stelling met dezelfde speler aan zet zou ontstaan; Chris speelde echter

30. ♖d2 ♖d7 **31.** ♖f1

Iets actiever is 31. ♙f3 met de bedoeling om de looper naar d5 te spelen en dan het paard naar f3 of naar e4, maar zwart heeft 31... ♖c5 en wit is niet veel opgeschoten.

31... ♖e5

Smallfish adviseert het paradoxaal ogende 31... b6!? 32. a6 ♖b8 33. ♙f3 ♖×a6 34. ♙d5 ♖f8=.

32. ♖e2

De koning kan hier niet lang blijven staan.

32... ♖c6 **33.** ♖c4 ♙b8 **34.** ♖f3 f5

Ook de moeite waard lijkt 34. ♙c7, maar de pion op a5 kan beter met rust worden gelaten omdat de witte koning opmarcheert naar e4 en dan de veel belangrijkere pion op d4 slaat.

35. h4 ♖f7 **36.** g4 ♖f6 **37.** g5 ♖e6 **38.** ♖g2 ♖e5 **39.** ♖xe5 ♖xe5 **40.** ♙f3 ♙c7 **41.** ♙×b7 ♙xa5 **42.** ♖g3 ♙d8 **43.** f4 ♖e6?

Hier was 43... ♖d6 beter geweest, daarna speelt zwart g6 en er is met de ongelijke lopers geen doorkomen meer aan

44. ♙c8 ♖f7 **45.** ♙×f5 h6?

Wit staat nu wel beter, 46... h5 lijkt sterker.

46. ♖f3 (ook 46. ♙g4 kwam in aanmerking) h×g5

Maar dit is niet de oplossing; na 46... h5! houdt zwart het misschien nog net.

47. f×g5

Vreemd genoeg is dit veel minder sterk dan 47. h×g5! ♙c7 48. ♖e4 ♙b6 49. ♙d7.

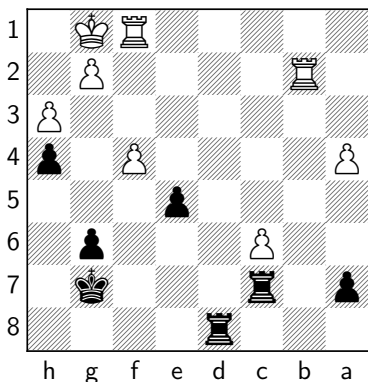
47... g6 **48.** ♙e4 ♙c7 **49.** ♖g4 ♙e5 (het witte voordeel is nu vervlogen) **50.** h5 g×h5 **51.** ♖×h5 ♖g7 **52.** g6 ♖g8 **53.** ♖g5 ♖g7 **54.** ♖f5 ♙g3 **55.** ♖e6 ♙e1 **56.** ♖e5 ♙c3 **57.** ♙f5 ♙a1 **58.** ♖d5 ♙c3 **59.** ♖c4 ♖f6 **60.** ♖c5 ♖g7 **61.** ♖d6 ♙a1 ½ : ½

In de KNSB-competitiewedstrijd in klasse 4E van De Rode Loper 1 tegen Almere 2 op 16 december 2023 kwam in de partij Leo Damen – Nonso Ezeoke de volgende stelling op het bord na zet **33. b×c6**:

Stelling 2

Leo Damen
 Nonso Ezeoke

Zwart aan zet.

Het vervolg is heel leerzaam. Niet alleen vanwege de torenmanoeuvres, maar ook omdat in het begin steeds de vraag is of je in een dubbeltoreneindspel meer kans maakt dan in een enkeltoreneindspel. Die vraag is er zowel voor de aanvaller (wit) als de verdediger (zwart). Wit staat vaak iets beter, maar zwart (Nonso) verdedigt zich creatief. Op zeker moment ontstaat een stelling met randpionnen — zowel *a*- als *h*-pion —, de ‘dubbele Vancurapositie’, waarop we later, in de afleveringen over toreneindspelen, nog uitgebreider zullen ingaan. Let er ook op dat je in een toreneindspel de goede balans houdt tussen torenzetten en koningszetten. Op zet 71 mist wit een grote kans doordat hij zijn to-

ren verplaatst, terwijl de koningszet (71. ♔b7) juist winnend zou zijn geweest.

33... ♖d4? 34. ♜b7! ♜xb7
 35. cxb7 ♜b4 36. fxe5 ♜xb7
 37. ♜f6 ♜e7 38. ♜a6 ♔h6 39. ♔f2
 ♔g5 40. ♔f3 ♔f5 41. ♜f6 ♔xe5
 42. ♜xg6 ♜f7 43. ♔e3 ♔f5 44. ♜g4
 ♜h7 45. ♔d4 ♜h6 46. ♔c5 a6
 47. ♔b4 ♔e5 48. ♜g5? (48.
 ♔c5. Schouderduwen met de koning was iets beter en makkelijker, maar de stelling blijft heel lastig)
 ♔e4 49. ♜g7 ♔e3 50. g3! (op naar de dubbele Vancura!) hxg3
 51. ♜xg3 ♔d4 52. ♜g4+ ♔d3
 53. h4 ♜h5 54. ♔b3 a5 55. ♜g3+
 ♔d4 56. ♜g4+ ♔d3 57. ♜g5 ♜xh4
 58. ♜xa5 (en de ‘gewone’ Vancura; de stelling is hier in balans)
 ♔d4 59. ♜b5 ♜h1! 60. ♔b4 ♜a1
 61. ♜h5 ♜b1 62. ♔a5 ♔c4 63. ♔a6
 ♜g1 64. ♜b5 ♜g6 65. ♜b6 ♜g7
 66. a5 ♜g2?

Nu is wit sterk in het voordeel, veel beter was 66... ♜g5

67. ♔a7? (wit profiteert niet; 67.
 ♜c6! ♔d5 68. ♔b7 ♜b2 69.
 ♔c7 moet makkelijk winnen) ♜g7+
 68. ♜b7 ♜g3 69. a6 ♜g6 70. ♜h7!
 ♜g8?

Nu staat wit weer gewonnen.

71. ♜b7?

Maar wit profiteert niet; 71. ♔b7 was

wel zo makkelijk geweest, de pion loopt dan door naar *a8*.

71... ♖g6 72. ♜b8 ♖g7+ 73. ♔a8
 ♜f7 74. ♖g8 ♗b5 75. ♖g2 ♗x a6
 ½ : ½

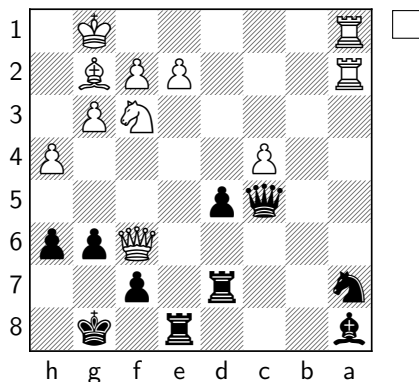
Spectaculair werd het in Freek Busstra — Seth van der Vegt, extern SOS Hoofdklasse B, DRL 1 – Houten 1, 10 januari 2024. De hele partij was spectaculair, maar we beginnen op zet 27 waar Seth al straal verloren staat. Wit neemt het iets te makkelijk op, Seth vecht zich terug in de stelling en al vrij snel zitten we in een toreneindspel. Eerst dubbele torens, en dan op zet 35 een afruil waarvan Seth zich na afloop afvroeg of het eindspel misschien toch beter te hanteren zou zijn geweest met dubbele torens. Kijkt u mee:

Stelling na 27... ♜e8:

Stelling 3

□ Freek Busstra
 ■ Seth van der Vegt

Zwart aan zet.

Het vervolg:

28. ♜a5? (♘e5 was vrijwel uit) ♔e7
 29. ♔xe7 ♜xe7 30. c5 d4 31. ♘xd4
 ♙xg2 32. ♗xg2 ♜xd4 33. ♜xa7
 ♜xe2

Allemaal vrij logische zetten, maar al met al is de stelling voor zwart behoorlijk opgeknapt. Het dubbele toreneindspel biedt kansen, ook al staat wit een zeer gezonde pion voor. Dit is een heerlijke stelling om op een eindspelavond een keer helemaal uit te melken. Allereerst staat wit voor de keus of hij de twee torens wil behouden. Ook is de vraag of hij — klassiek — er goed aan doet een toren achter zijn vrijpion te zetten (♜c1). Dat lijkt gezond, maar omdat zwart

met ♙dd2 kan reageren is het toch niet verstandig. Wit zou voor de aanval kunnen kiezen door $34. \text{♚a3!}$, met de dreiging ♙f3 . $34\dots \text{♙dd2}$ is in dat geval een blunder: wit gaat op $f7$ slaan ($35. \text{♙f3} \text{ ♚c2}$ $36. \text{♙xf7}$). Het antwoord op $34. \text{♚a3!}$ moet dus zijn $34\dots \text{♙f8}$, waarna wit wel achter de c -pion kan gaan staan. Het belangrijke punt is hier dat de toren op $a3$, $c3$ of $f3$ actief staat. Zet je torens altijd zo actief mogelijk! In de partij deed wit dat niet, kennelijk bezorgd over de dreiging ♙dd2 speelde hij **34. ♚1a2** en nu is voor zwart de vraag: torens ruilen, ja of nee? Ik vermoed dat veel clubspelers zouden ruilen, om dan ♙c4 te kunnen spelen. Zo ook Seth. De computer is het daarmee eens. Er is nog steeds een klein voordeeltje voor wit, maar als geheel is de stelling redelijk in balans. De zwarte toren heeft genoeg manoeuvreerruimte op de c -lijn, de koning komt dichterbij, en de zwarte pionnen kunnen worden opgespeeld (of moet zwart juist een soort vesting houden?). Als wit op $f7$ kan slaan en zwart op $c5$ is er een 3-2 eindspel op de koningsvleugel, dat volgens alle gangbare inzichten houdbaar moet zijn voor zwart. Maar speel het wel uit! Verderop zullen we zien hoe ook in deze partij een koe een haas vangt. . . . Terug naar de partij.

34. . . ♚xa2 35. ♚xa2 ♚c4 36. ♚a5

♙g7 37. ♙f3 h5 38. ♙e3 ♚c2 39. ♙d3 ♚c1 40. ♙d4 ♙f6 41. ♙d5 ♚d1 42. ♙c6 ♙e6 43. ♚a2 ♙e7 44. ♚a7 ♙e8 45. ♙b6 ♚b1 46. ♙c7 ♚b2 47. ♚a3 ♚xf2 48. ♚e3 ♙f8 49. c6 ♚d2 50. ♙c8 f6

Seth noemde dit achteraf ‘De eerste inleiding voor een ontsnappingspoging’

51. ♙b8 ♚b2 52. ♙c8 ♚b5 53. ♚e6 ♙f7 54. ♚d6 ♙e7 55. ♚d7 ♙e6 56. c7 ♚c5 57. ♙d8 ♙f5 58. c8♙ ♚xc8 59. ♙xc8 g5 60. ♚d3 ♙g4 61. hxg5 fxg5 62. ♙d7 h4 63. gxh4 gxh4 64. ♙e6 h3 65. ♚d1 h2 66. ♙e5 ♙f3 67. ♙f5 ♙g2 68. ♚d2 ♙g3 69. ♚d3 ♙g2 70. ♚d2 ♙g3 71. ♚d3

En remise door eeuwig schaak. Het voorbeeld is al met al spectaculair omdat Seth ook in het toreneindspel op veel momenten straal verloren staat, maar doorvecht voor het team. En zowaar komt daar $61. h \times g5$ van wit. ‘Zijn we (in dit geval zwart) er toch nog ingetuind!’. Maar zo moeilijk kunnen toreneindspelen zijn, en zolang er een h -pion is, is er hoop. Knap om er een remise uit te slepen als je eerst op -55 staat!⁵

Een eerste belangrijke punt bij loper-eindspelen is natuurlijk: met 1 loper kun je niet mat zetten. Had de tegenstander van René de Ruiter dat

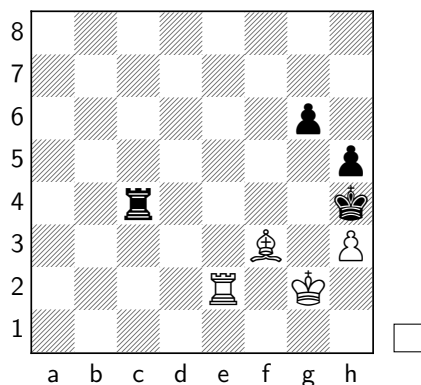
⁵Stellingsoordeel van Stockfish na zet 60.

maar geweten in de competitiewedstrijd tussen DRL 5 en DBC 3 op 17 april 2024, waarin de volgende stelling ontstond na zet **58... ♖xc4**:

Stelling 4

□ De Ruiter
 ■ Van Hoorn

Wit aan zet.

Hier speelde wit **59. ♖e4+** en maakte zwart het hem makkelijk door **59... ♔g5?**. Waarop natuurlijk **60. ♖xc4** volgde met een gewonnen stelling, die De Ruiter in 12 zetten uittikte tot het mat. De enige goede zet voor zwart in de gegeven stelling is natuurlijk **59... ♖xe4**, en zwart moet zien hoe hij de witte pion van het bord krijgt: na **60. ♗xe4 g5!** **61. ♗f5 g4** **62. ♗xg4** of **62. h×g4** en het kan nooit meer iets anders dan remise worden.

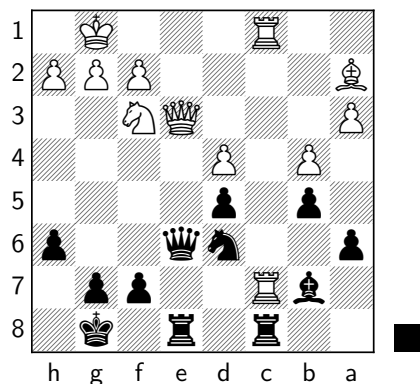
Afwikkelen naar het eindspel of niet?

Die vraag was ook aan de orde in Freek Bax – Roel de Lange, DRL intern 3 januari 2024, stelling na **27. ♚e3**:

Stelling 5

□ Freek Bax
 ■ Roel de Lange

Zwart aan zet.

Zwart staat beter, moet hij het van de tactiek hebben of van het eindspel?

27... ♖xc7 **28. ♖xc7 ♚xe3**
29. f×e3 ♗xe3 **30. ♖d7 ♗e4!**
31. ♗xd5 (31. ♖xb7 ♖xa3! 32. ♗e5 ♖xa2 33. h4 ♖d2) **32. ♖xd5 ♖xa3**

En zwart heeft een (veel) beter eindspel.

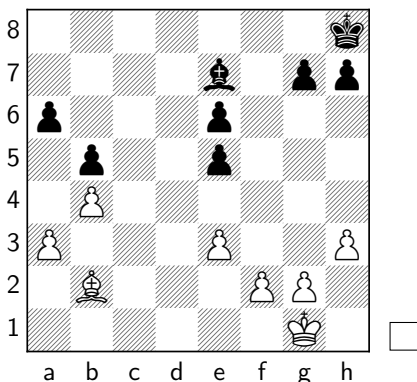
Interessant was ook het eindspel in de partij Dion de Graaf – Henk van Lonkhuyzen, uit de wedstrijd tussen En Passant 2 en DRL 4, d.d. 29 mei

2024 , stelling na **32...** ♔xe7:

Stelling 6

☐ **Dion de Graaf**
 ■ **Henk van Lonkhuyzen**

Wit aan zet.

Het vervolg:

33. ♔xe5 ♖g8 **34.** ♖f1 ♖f7
35. ♖e2 g6 **36.** ♖d3 ♖e8 **37.** ♖d4
 ♖d7

De eerste zetten waren heel logisch. Nu komt het er voor wit op aan het voordeel te verzilveren. De beste manier daarvoor is bijzonder: *38. ♔g7!* Wit heeft belang bij loperruil, maar dat moet wel op het goede veld gebeuren. Ruilen op *f4* of eventueel *g3* is daarvoor het best. Het helpt als het veld *e5* beschikbaar is voor de witte koning. *38... ♔d6* *39. g4 ♖c6* *40. ♖e4 ♖d7*. Zwart heeft net iets te weinig bewegingsruimte. *41. ♔h6 ♔c7* *42. ♔f4 ♔d8*

43. ♖e5 ♔h4 *44. ♔g3 ♔xg3* *45. f×g3* en het pionneneindspel is kansloos voor zwart.

38. e4 ♔f8

Dit maakt het wit te makkelijk; beter was *38... ♖c6!* Waarmee de zwarte koning bijdraagt aan het beperken van wits ruimte.

39. ♔f4 ♔e7 **40.** g3 ♔f8 **41.** ♔g5
 ♔d6 **42.** h4 ♔b8 **43.** f3 ♔xg3
44. f4 ♔f2 **45.** ♖e5 ♔e1 **46.** ♖f6
 ♔c3 **47.** e5 ♔b2 **48.** ♖g7 ♔xa3
49. ♖xh7 ♔xb4 **50.** ♖xg6 ♔f8
51. f5 b4 **52.** ♖f7 ♔c5 **53.** fxe6
 ♖c8 **54.** e7 ♔xe7 **55.** ♔xe7 b3
56. ♔a3 1 : 0

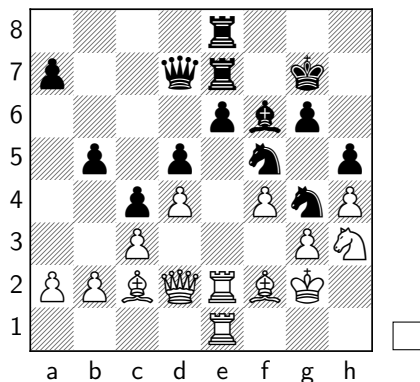
Over het thema ‘afwikkelen’ gaan we het in een latere aflevering nog uitgebreider hebben, maar natuurlijk kwamen er in het afgelopen seizoen weer mooie en nuttige voorbeelden langs.

Zo was er de partij Henk van Lingen — Melvin Harmsen, DRL intern 17 april 2024, stelling na zet **28...** ♚fe8:

Stelling 7

Henk van Lingen
 Melvin Harmsen

Wit aan zet.

Beide spelers hebben hun stukken klaar gezet voor de Grote Afruil op de *e*-lijn, maar zwarts pionnen en zijn paarden staan iets actiever dus wit moet in principe uitkijken. Veld *e6* kan nog een keer worden aangevallen -- door ♞g5 -- en een van de zwarte paarden kan eenvoudig worden geëlimineerd door ♜xf5 waardoor de witte stelling nog wat verder opknapt. Maar het blijft opletten. Het vervolg:

29. ♞g5 ♜xg5 **30.** fxg5 ♞d6

Zwart zou hebben kunnen proberen met $30\dots \text{♞b7}$ te switchen naar de damevleugel, maar die zet is niet zo makkelijk te vinden, en hij staat ook zeker niet plotseling gewonnen.

31. ♜xf5 exf5 **32.** ♞xe7 ♞xe7
33. ♞xe7

Iets beter was geweest de tussenzet $33. \text{♞f4!}$ ♞xf4 $34. \text{♞xe7+}$ ♞f8 $35. \text{gx4}$ ♞xe7 en het eindspel is te houden, al staat de looper minder goed dan het paard.

33... ♞xe7 **34.** ♞e1?

Onderdeel van de Grote Afruil, maar dit is te passief. Na $34. \text{♞f4}$ ♞d8 $35. \text{♜e1}$ ♞b6 $36. \text{♜d2}$ ♞f7 $37. \text{♞f3}$ ♞e6 $38. \text{♞f4}$ beheerst wit veld *e5*, zijn er witte schaakjes mogelijk, en is een moeilijk te nemen vesting te bouwen. Na het gespeelde $34. \text{♞e1}$ was het niet wit, maar zwart die een nuttige tussenzet had:

34... ♞e4+! **35.** ♞xe4

Vrijwel gedwongen; na bijv. $35. \text{♞g1}$ heeft zwart alle tijd om zijn koning dichterbij te brengen of zelfs helemaal naar *a5* te wandelen...

35... fxe4 **36.** ♞f1 ♞f7 **37.** ♞e2 ♞e6

En zwarts vrijpion op *e4* is niet meer te stoppen. Wit kan nog proberen een soort vestinkje te maken met ♜e1-f4 maar de zwarte koning komt toch wel binnen: bijv. $38. \text{♜e1}$ ♞f5 $39. \text{♜d2}$ ♞h2! maakt veld *g4* vrij voor de koning, en dreigt ♞f3 . Wit speelde **38.** ♜e3 ♞xe3 **39.** ♞xe3 ♞f5 en gaf vier zetten later op. Letook op het belangrijke detail dat vrijwel alle zwarte

pionnen op witte velden staan, terwijl wit de loper van de zwarte velden bezit.

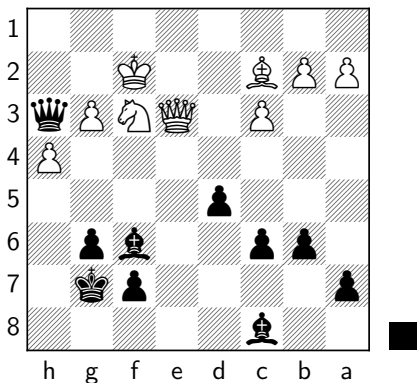
Leermoment: let bij het afwickelen op tussenzetten; zowel die van jezelf als die van je tegenstander.

Afwikkelen was ook aan de orde in de partij Stijn van Kleef — Geurt van de Wal, DRL intern 11 oktober 2023. De stelling na zet 34. ♖f2:

Stelling 8

□ Stijn van Kleef
 ■ Geurt van de Wal

Zwart aan zet.

Na een partij waarin zwart steeds iets beter had gestaan is nu de vraag aan de orde: naar wat voor eindspel moet zwart proberen af te wikkelen? De stelling oogt voordelig genoeg om te streven naar een loper-tegen-paard eindspel. Het lijkt niet veel uit te maken of het de loper van

de witte of die van de zwarte velden is. Het makkelijkst lijkt ruil van de witveldige lopers, via 34... ♠a6 (zwart dreigt iets naars via ♠f1) 35. ♠d3 (35. ♗d2? ♜h2 36. ♖e1 ♜h1 37. ♖f2 ♜c1! Zwart wint nu minstens een pion, maar waarschijnlijk twee) ♠xd3 36. ♜xd3 ♠e7! 37. b4 ♠d6 38. ♗e1 ♠e5 39. ♜f3 a5 (na 39... f5?! vallen er teveel gaten in de zwarte stelling, en dat is met de dames op het bord niet handig) 40. bxa5 bxa5 41. ♜e3 ♜f5 42. ♖g2 ♠f6 43. ♜d2 ♜e4 44. ♖f1 ♜c4 45. ♗d3 ♜xc3 46. ♜xc3 ♠xc3 en na een lange omweg zijn we waar we wezen willen: zwart staat gewonnen. In de partij was het vervolg anders:

34... ♠g4

Zwart staat nog steeds wel beter, maar het is niet duidelijk wat deze zet beoogt. Ruilen tegen het paard lijkt niet handig omdat het eindspel met de dames op het bord niet makkelijk te winnen is, en na dameruïl de ongelijke lopers ook een hoge remisemarge kennen.

35. ♜f4

Een goede zet, wit dreigt naar de zevende rij te gaan, maar er komen ook andere gevaren in de stelling voor zwart.

35... c5

Bederft nog niets.

36. ♔d3 d4?

Maar dit is een tamelijk ernstige fout. Nu staat wit gewonnen, en na 37. ♔f1! ♖h1 38. ♗×g4 d×c3 39. b×c3 ♔×c3 40. a3 a6 41. ♗d7 a5 42. ♗d3 ♔f6 43. ♗b5 ♔d4 44. ♘×d4 c×d4 45. ♗e5 kan zwart opgeven.

37. c4?

Wit profiteert niet.

37... ♔×f3

Maar zwart mist ook zijn laatste kans; afwikkelen naar een eindspel met de dames en/of de ongelijke lopers ver-groot de remisemarge nogal sterk; de laatste kans bestond uit het terug-trekken van de witveldige loper, dus 37... ♔d7! of nog beter 37... ♔e6! (bindt de c4-pion)

38. ♗×f3 ♗h2 39. ♗g2 ♗×g2
40. ♖×g2 ♔e5 41. ♖f3 f6 42. a3
♖h6 43. ZZBb3 ♖h5 44. ♔e2 g5
45. ♖f2 g4

En het staat vrijwel helemaal gelijk, het zwarte voordeel is vervlogen.

46. ♔d3 ♖h6 47. ♔f5 ♖h5 48. ♖g2
a6 49. a4 ♔d6 50. ♖f2 ♔e5
51. ♖g2 1/2 : 1/2

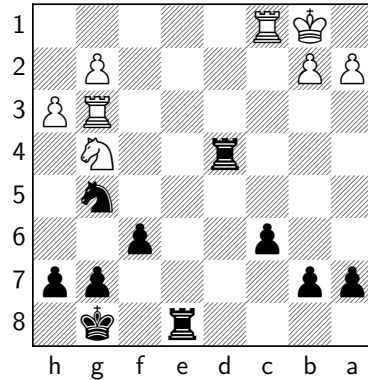
Tot slot – nou vooruit dan – nog een-tje van mezelf: Socrates Mahfoud – Roel de Lange, DRL intern 6 maart 2024, stelling na de 27e zet van wit:

Stelling 9

□ Socrates Mahfoud

■ Roel de Lange

Zwart aan zet.

Het vervolg:

28... ♘e4!?

Was niet de beste zet in de stelling, maar het leidt wel tot een interessan-ter eindspel.

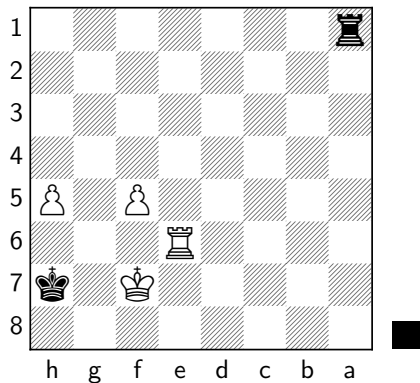
29. ♘h6 ♖f8 30. ♗×g7! ♖×g7
31. ♘f5 ♖g6 32. ♘×d4 ♗e5
33. ♘f3 ♗d5 34. ♘h4 ♖h5 35. ♘f3
♘d2 36. ♘×d2 ♗×d2 37. ♗f1 ♖g6
38. g4 b6 39. h4 ♗d5 40. ♗e1 ♗e5
41. ♗×e5 f×e5 42. ♖c2 e4!! (wit is
nu verloren) 43. ♖d2 ♖f6 44. ♖e3
♖e5 45. b4?! c5! 46. b×c5 b×c5
47. h5 c4 48. g5 c3 49. g6 h×g6
50. h6 ♖f6! 0 : 1

Tot slot een puzzeltje. Vergelijk de onderstaande twee stellingen. Geef

voor beide een stellingsoordeel. In beide is zwart aan zet.

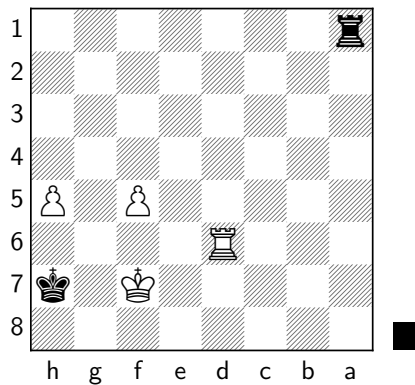
Stelling 10

Zwart aan zet.

Stelling 11

Zwart aan zet.

Oplossing in de volgende aflevering. Daarin ook: lopereindspelen. Wie voorbeelden heeft: stuur ze maar!⁶

⁶roeldelange@xs4all.nl

Ik tegen een Franse jongen. Deze partij komt niet in het artikel voor. Leuke partij, maar hij won (verdiend). Foto door Edith van Putten.

De kinderen in Brugge

Door Els Goudriaan.

In augustus 2024 won ik op een beetje zielige manier een aanmoedigingsprijs voor vrouwen⁷ bij het NK

in Velp (voorheen Dieren), maar ik was hierna goed gestemd en ging een week later vrolijk op weg naar het internationale schaaktoernooi in

⁷De aanmoedigingsprijs voor vrouwen werd in eerste instantie niet uitgereikt. Men vond dat vrouwen niet opmerkelijk gepresteerd hadden en de prijs werd uitgelooft aan twee jonge jongens. Hier werd protest tegen ingediend, en daardoor werd alsnog besloten dat de prijs naar twee vrouwen ging. Ik won de helft van de prijs omdat ik mijn vierkampgroepje won, terwijl ik de laagste rating in het groepje had. De jongens mochten hun prijzengeld ook houden...

Brugge (Brugse Meesters). Wouter had me al wel gewaarschuwd. “In jouw groep (onder 1800) spelen veel kinderen mee”. Hij kreeg gelijk, en ik vond het lastig om tegen die kleintjes te spelen. Het was een sfeervol zomertoernooi, maar warm! Zowel in de speelzaal als op mijn fraaie appartement lag de temperatuur de hele week boven de dertig graden. De speelzaal had geen airco en mijn appartement alleen één ventilator, waar ik steeds

bij zat bij het analyseren van mijn partijen of het hangen voor de tv, kijkend naar de Olympische spelen.

Chaotisch begin

De eerste partij startte met veel drukte, geluid en warmte om ons heen. Na de openingsceremonie liepen er nog veel mensen rond, en er werd gezellig maar hard gepraat en gelachen. Ik moest tegen een jochie van 7, hij was zo jong dat hij niet eens

Aan het nabespreken met mijn eerste tegenstander en zijn vader. Foto door Edith van Putten.

zijn eigen briefje kon invullen, dat deed zijn vader voor hem (zie foto). Ik kwam niet goed in mijn concentratie en beging een blunder in de opening, ik zag het gelijk, maar ja gezet hè, terug kon het niet meer. Nog even doorgevochten maar tenslotte besloten dat het wijs was om op te geven.

Ik fietste door het mooie stadsbuittenpark en kwam bij een buurtcafé, waar locals genoten van bier-tjes en buurtroddels. Poedels en an-

dere kleine hondjes liepen rond de tafeltjes, ik bestelde een goed bier, eten kon je daar niet, zette het schaken van me af en luisterde naar de roddels.

Tegen de kleinste kinderen speelde ik ook verderop in het toernooi niet goed. Hoe dat kon, weet ik niet... In de derde ronde moest ik tegen een 'Chinese kleuter' (zo genoemd door iemand anders), ook hij was 7 jaar oud. Het jochie begon al door in perfect Engels tegen me te zeggen dat hij

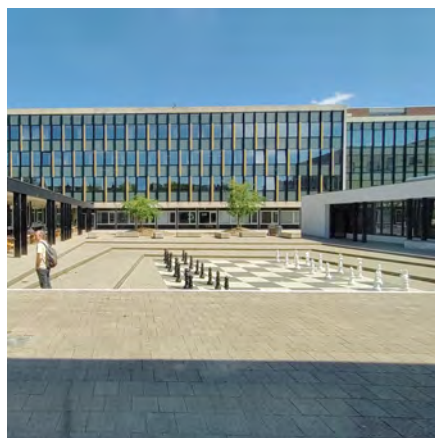
Mijn luxe maar warme zolder in Brugge.

wist dat ik met e_4 opende, hij had het op internet voorbereid. De volgende zetten probeerde hij ook van me los te krijgen, maar ik hield mijn mond natuurlijk, we kletsten wat over zijn geboortestad in China, hij vond zijn stad erg druk, het was moeilijk om je op het schaken te concentreren. Ook vertelde hij dat hij verschillende talen sprak. Ik speelde ontspannen, het jochie had toch geen rating, maar een beetje te los, en ook deze partij verloor ik. De volgende dagen bleef hij steeds naar mij toe komen, het bleek opeens een jong kind inderdaad, hij huppelde, zwaaide vrolijk en lachte lief.

Verbetering

In de partijen hierna won ik twee keer tegen jonge meiden, een Vlaamse en een Duitse. De Vlaamse Eden Decraene, speelde goed maar ik speelde met wit mijn favoriete opening en het ging soepel. Na afloop wilde ik de partij met haar bekijken, maar ze liep direct door na een jeugdcoach die stevig tegen haar tekeer ging! “Waarom doe je dat Eden!?? Ontwikkelen!! Centrum!!” Alles op vrij norse militaristische wijze. Ik zat er verbluft bij te kijken. Bij haar slechtste zet keek hij stuurs de andere kant op en riep “Hier stopt mijn analyse!”. “Je begrijpt natuurlijk wel,” zei hij na afloop tegen mij, “dat ik het op kindniveau bespreek, niet op volwassennivo”.

Tegen een jonge Duitse vrouw bijna hetzelfde verhaal. Haar coach was iets aardiger, maar ze nam de gehele analyse over waardoor ik de partij niet met de tegenstandster kon bespreken. De partij was een lange boeiende uitputtingsslag, die ik ook won, misschien kom ik er nog eens op terug in de Balans.

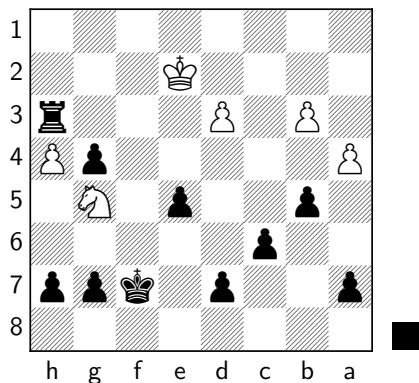
Op de binnenplaats (het toernooi vond plaats in een groot schoolgebouw/campusterrein) was het zo warm dat maar weinig deelnemers zich aan het grote schaakbord waagden.

Ik speelde een heel aardige remise met zwart (Damegambiet) tegen een Duitse van midden twintig (zonder coach). Deze partij kon ik met o.a. Gert-Jan van Oostenbrugge nabespreken, die opeens op het toernooi bleek te zijn als invaller. Leuk, want

ik kende verder bijna niemand, en dat begon een beetje eenzaam te voelen, alhoewel ik wel wat aansluiting vond bij een groep veteranen uit Nederland.

Mijn beste partij was die in de laatste ronde tegen een Waalse man (de oudste tot dusver) met de mooie naam Baagi Oyunchimeg. Een vrij gecompliceerde Engelse partij (ik speelde met zwart). Ik stond lekker op zet 42, en ontspande wat, maar zag toen toch nog een paardvork straal over het hoofd (zie diagram).

□ Baagi Oyunchimeg
 ■ Els Goudriaan

Gelukkig kwam alles goed, na ♖g5+ volgde ♜f6 . Daarna ♜xh3 en na g×h3 won ik toch redelijk eenvoudig. We waren als een van de laatsten klaar, ik was toch nog blij met deze partij en ook met het toernooi, al was het jammer dat ik door die kinderen wat ratingpunten verloor.

Het Brugge toernooi is inmiddels al weer even geleden, en in de volgende Balans komt, zo neem ik me voor, een verslag van mijn deelname aan het toernooi voor blinden en slechtzienden in Ermelo, dat wordt eind november gespeeld. Een mevrouw waartegen ik in Velp speelde, nodigde me hiervoor uit.

Oplossingen Rode Lopers combineren

Aflevering 50 - Puzzels op p. 6

Door Peter Das.

Stelling 1

Wout van Goor
 Wouter Visser

SOS-competitie DRL4 – OZU2,
 25 september 2024

1... ♖×f2! 2. ♘×f2 ♙×g3

Zwart heeft een pion gewonnen en de veiligheid van de koning van zijn opponent verzwakt.

Stelling 2

Henk Cornelissen
 Wim van Hoek

SOS-competitie DRL6 – HSG2, 2 oktober 2024.

Van hetzelfde laken een pak als stelling 1 van deze aflevering: na

1... ♙×h3 2. g×h3 ♖×f3 3. ♖×f3 ♗×f3

heeft zwart een pion gewonnen en de veiligheid van de koning van zijn opponent verzwakt.

Stelling 3

Hans Scheeringa
 Bram Kierkels

SOS-competitie DRL4 – OZU2,

25 september 2024.

De witte dame is belast met de verdediging van zowel de loper op g6 als de pion op f2, maar kan dat niet tegelijkertijd. Een van beide zal er dus aan moet geloven.

1... ♙×f2 2. ♗×f2 ♗×g6

Bram stond slecht, maar knokt zich hiermee terug in het gevecht. Jammer genoeg neemt hij verderop in de partij toch nog een verkeerde afslag en delft het onderspit.

Stelling 4

Hendrik Aldenberg
 Bernard Evengroen

KNSB-competitie DRL2 – Messemaker 1847 2, 12 oktober 2024.

1... ♖c5+

De zwartspeler reageert volkomen inadequaat met 1... ♖c7 waarna Hendrik terecht 2. ♖×e6 speelt. Zwart maakt er vervolgens nog meer een potje van door 2... ♗b6 te spelen. Na 3. ♗e8 hield zwart het dan ook voor gezien. Hij had blijkbaar geen zin om na 3... ♗d8 zonder Dame verder te spelen. Geef hem eens ongelijk. Zwart had taaier verdedigd met

1... dxc5 2. O-O-O ♖c7 (2... ♗d4 faalt op 3. ♗xc5 e5 4. fxe5 fxe5 5. ♗xe5) 3. ♗xd8

en wit heeft een betekenisvolle materiële voorsprong.

Stelling 5

☐ Marcel Scholten
 ■ Nonso Ezeoke

Interne competitie Rode Loper, 2 oktober 2024.

1... ♗e4+

Wit zal wel spijt hebben dat hij zijn koning niet eerder in veiligheid heeft gebracht. Met deze dubbele aanval (schaak en het veld b1), trekt zwart de partij naar zich toe.

2. ♖d1 ♗b1+ 3. ♗c1

Met 3. ♖e2 had wit zichzelf misschien enkele zetten langer in leven kunnen houden, maar aan de uitslag had het niets veranderd.

3... ♗xd2+ 4. ♖xd2 ♗xb2+

Marcel strijkt de vlag door 5. ♖d3 te

spelen, met 5. ♖e3 had hij zijn lijden nog wat kunnen rekken.

5... ♗d8+ 6. ♖c4 ♗b5#

Stelling 6

☐ Thom Zwamborn
 ■ Simon van Dijk

Interne competitie Rode Loper, 18 september 2024.

Het commentaar van Simon zelf: wit heeft zojuist ♗e4 gespeeld en zwart lijkt een probleem te hebben. Wit miste echter het antwoord:

1... ♗xc3 2. ♗xc3 (2. ♗xc6 ♗xc2 3. ♗xa8 ♗xf1 4. ♗xf1 ♗c1) ♗xe4 3. ♗xc4 ♗b6

Hier wint 3... a2 (en zelfs 3... ♗xb1 ook), maar de zwarte vrijpionnen zijn dusdanig sterk dat pushen nog niet nodig is. Na de tekstzet gaat het paard meedoen en is er geen houden meer aan. Voor de volledigheid nog even hoe het verder ging.

4. ♗a2 ♗xd4+ 5. ♖h1 ♗c4 6. ♗a1 bxa1 ♗ 7. ♗xa1 a2 8. f5 ♗xf1